

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERING
VAN DE COMMISSIES VOOR DE
LANDSVERDEDIGING,
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE
ALGEMENE ZAKEN EN HET OPENBAAR
AMBT,
EN VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN VAN DE KAMER

COMMISSIONS RÉUNIES
DE LA DÉFENSE NATIONALE,
DE L'INTÉRIEUR,
DES AFFAIRES GÉNÉRALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE
ET DES RELATIONS EXTÉRIEURES
DE LA CHAMBRE

EN VAN DE COMMISSIES VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN VOOR
DE LANDSVERDEDIGING,
EN VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN EN
VOOR DE ADMINISTRATIEVE
AANGELEGENHEDEN
VAN DE SENAAT

ET DES COMMISSIONS
DES RELATIONS EXTÉRIEURES ET DE LA
DÉFENSE,
ET DE L'INTÉRIEUR ET DES
AFFAIRES ADMINISTRATIVES
DU SÉNAT

Donderdag

Jeudi

13-09-2001

13-09-2001

17:00 uur

17:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

DE TERRORISTISCHE AANSLAGEN IN DE
VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA 1

Mededeling van de regering en gedachtewisseling 1

Sprekers: **Herman De Croo**, voorzitter van de Kamer, **Armand De Decker**, voorzitter van de Senaat, **Guy Verhofstadt**, eerste minister, **Mark Eyskens**, **Joëlle Milquet**, **Fientje Moerman**, **Philippe Moureaux**, **Daniel Ducarme**, **Jef Tavernier**, voorzitter van de AGALEV-ECOLO-fractie, **Dirk Van der Maelen**, voorzitter van de SP-fractie, **Paul Galand**, **Jurgen Ceder**, **Ferdie Willems**, **Sabine de Bethune**, **Patrick Vankrunkelsven**

BIJLAGEN

19

SOMMAIRE

LES ATTENTATS TERRORISTES AUX
ETATS-UNIS D'AMÉRIQUE 1Communication du gouvernement et échange de
vues 1

Orateurs: **Herman De Croo**, président de la Chambre, **Armand De Decker**, président du Sénat, **Guy Verhofstadt**, premier ministre, **Mark Eyskens**, **Joëlle Milquet**, **Fientje Moerman**, **Philippe Moureaux**, **Daniel Ducarme**, **Jef Tavernier**, président du groupe AGALEV-ECOLO, **Dirk Van der Maelen**, président du groupe SP, **Paul Galand**, **Jurgen Ceder**, **Ferdie Willems**, **Sabine de Bethune**, **Patrick Vankrunkelsven**

ANNEXES

19

**GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN DE COMMISSIES
VOOR DE LANDSVERDEDIGING,
VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE
ALGEMENE ZAKEN EN HET
OPENBAAR AMBT,
EN VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN VAN DE KAMER**

**EN VAN DE COMMISSIES VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN
VOOR DE LANDSVERDEDIGING,
EN VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN
EN VOOR DE ADMINISTRatieve
AANGELEGENHEDEN
VAN DE SENAAT**

van

DONDERDAG 13 SEPTEMBER 2001

17:00 uur

**COMMISSIONS RÉUNIES
DE LA DÉFENSE NATIONALE,
DE L'INTÉRIEUR,
DES AFFAIRES GÉNÉRALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE
ET DES RELATIONS EXTÉRIEURES
DE LA CHAMBRE**

**ET DES COMMISSIONS
DES RELATIONS EXTÉRIEURES ET DE
LA DÉFENSE,
ET DE L'INTÉRIEUR ET DES
AFFAIRES ADMINISTRATIVES
DU SÉNAT**

du

JEUDI 13 SEPTEMBRE 2001

17:00 heures

De vergadering wordt geopend om 17.00 uur door de heren Herman De Croo en Armand De Decker, voorzitters.

La séance est ouverte à 17.00 heures par MM. Herman De Croo et Armand De Decker, présidents.

De terroristische aanslagen in de Verenigde Staten van Amerika

Les attentats terroristes aux Etats-Unis d'Amérique

01 Mededeling van de regering en gedachte-wisseling

01 Communication du gouvernement et échange de vues

01.01 Herman De Croo, voorzitter van de Kamer (*devant l'assemblée debout/voor de staande vergadering*): Dames en heren, mede namens mijn collega van de Senaat en in naam van het voltallige Parlement wens ik mijn ongelooflijke afschuw en droefheid te uiten naar aanleiding van de zware tragedie die een bevriend land en duizenden families heeft getroffen.

Pour la plupart d'entre nous, nous avons vécu en direct l'un des drames les plus extraordinaires de

ce siècle. M. De Decker et moi-même, nous avons transmis à l'ambassadeur des Etats-Unis à la fois notre émotion – mais également la vôtre –, nos condoléances les plus sincères et notre totale solidarité. Je vous demande d'observer une minute de silence en souvenir des victimes.

*La commission observe une minute de silence.
De commissie neemt een minuut stilte in acht.*

Puis-je demander aux présidents des commissions, Mme Anne-Marie Lizin et MM. Jean-Pol Henry et Pierre Chevalier, de bien vouloir nous rejoindre?

Monsieur le premier ministre, j'ai contacté la plupart des chefs de groupe - que je remercie, du reste, pour leur collaboration - afin d'organiser au mieux cette communication et ce débat.

Zoals afgesproken met de fractieleiders die ik heb kunnen bereiken, zal na de toespraak van de eerste minister een woordvoerder per fractie en per assemblee het woord nemen.

Certains groupes m'ont prévenu qu'ils auraient plus d'un orateur. Mais dans les moments que nous vivons à l'heure actuelle, je vous demanderai tout de même de vous efforcer d'être concis.

En outre, je voudrais que vous m'autorisiez à répartir, après l'allocution de M. le premier ministre, les interventions selon le régime linguistique et les appartenances politiques – en commençant par l'opposition principale de notre Parlement.

Gezien de omstandigheden neem ik aan dat de uiteenzettingen ingetogen en beknopt zullen zijn.

De voorzitter van de Senaat zal het verdere verloop van deze uitzonderlijke vergadering toelichten.

01.02 Armand De Decker, président du Sénat: Je voudrais ajouter qu'en accord avec M. De Croo, il a été convenu que serait rédigé et publié un compte-rendu intégral de cette séance. Vu l'importance de ces événements, cela nous semblait indispensable.

01.03 Herman De Croo: Gaat iedereen hiermee akkoord? (*Ja*)
Tout le monde est-il d'accord? (*Oui*)

01.04 Eerste minister Guy Verhofstadt: Heren voorzitters, geachte collega's, ik laat onmiddellijk een aantal documenten aan de leden van de commissie uitdelen. Het betreft alle verklaringen en documenten die de voorbije 48 uren door het voorzitterschap van de Europese Unie werden opgesteld - voorzitterschap dat, zoals u weet, door ons land wordt waargenomen - alsook een mededeling van alle documenten vanwege de Belgische regering inzake de dramatische gebeurtenissen die zich in de Verenigde Staten hebben voorgedaan.

Heren voorzitters, geachte collega's, de tragische gebeurtenissen van dinsdag 11 september 2001 in de Verenigde Staten van Amerika hebben in de hele wereld, en natuurlijk ook in ons land, een grote golf van emoties en solidariteit losgeweekt.

Heren voorzitters, ik wil in de eerste plaats iedereen, ook de oppositiepartijen, oprecht danken voor de blijken van medeleven en solidariteit die zij betuigden voor de slachtoffers van de terreuraanslagen in de Verenigde Staten van Amerika. Deze blijken van medeleven zijn trouwens door hen aan mij overgemaakt. Ik wil iedereen ook bedanken voor de sereniteit die in deze moeilijke momenten werd betoond.

Collega's, de terreuraanslagen kunnen wij slechts met één woord bestempelen. Het gaat over barbaarse daden, laffe aanvallen, die - laat

daarover geen misverstand bestaan - niet alleen tegen de Verenigde Staten van Amerika zijn gericht, maar die moeten worden bestempeld als een aanslag op de menselijkheid, als aanslagen op de open samenlevingen die wij allemaal vertegenwoordigen. Open samenlevingen zijn multiculturele samenlevingen, zijn tolerante samenlevingen, zijn democratische samenlevingen zoals wij die kennen in Europa, in de Europese Unie en in veel andere delen van de wereld. Het gebeurde is geen aanslag op één land, de Verenigde Staten van Amerika, maar wel degelijk een aanslag op de democratie. Aanslagen waarbij geen enkele overtuiging een voorwendsel kan zijn om de ethische en menselijke waarden met voeten te treden.

Je le répète: les attentats qui se sont déroulés il y a quelques jours aux Etats-Unis sont de véritables actes de barbarie. Ce sont des crimes contre l'humanité, non pas uniquement dirigés contre les Etats-Unis mais aussi contre nos sociétés basées sur le multiculturalisme, la tolérance et la démocratie.

Les attentats qui ont eu lieu sont dirigés contre la démocratie et ne peuvent pas trouver une justification dans notre monde.

Cependant, nous ne pouvons pas nous laisser guider par la colère qui existe non seulement aux Etats-Unis mais aussi dans nos sociétés. Nous devons la canaliser.

En tant que président de l'Union européenne, j'ai tenu, dès mon retour, à transmettre immédiatement nos marques de sympathie et de solidarité au peuple américain. Je l'ai fait de concert avec le haut représentant de l'Union européenne, M. Solana, le président de la Commission, M. Prodi et le ministre des Affaires étrangères, M. Michel. J'ai voulu faire part de notre solidarité à l'égard des victimes et de leurs familles.

Geachte vergadering, in eerste instantie moet ons medeleven gaan naar de vele slachtoffers en hun families. Wij kunnen waarschijnlijk onvoldoende vatten dat deze laatsten de meest afschrikwekkende uren van hun leven meemaken omdat zij niet weten wat er met hun familieleden is gebeurd.

Ik heb onmiddellijk namens de Europese Unie, samen met de minister van Buitenlandse Betrekkingen, een aantal initiatieven genomen. Eerst en vooral heb ik een buitengewone bijeenkomst samengeroepen van de Raad voor

Algemene Zaken op Europees vlak, met andere woorden een bijzondere vergadering van de ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie. In de documenten die ik ter uwer beschikking stel, vindt u de conclusies van deze Raad.

Samen met de voorzitters van het Europees Parlement en de Europese Commissie hebben wij, na consultatie van alle regeringsleiders in de Europese Unie, een aantal beslissingen genomen. In de eerste plaats hebben wij vrijdag 14 september uitgeroepen als rouwdag binnen de Europese Unie ter nagedachtenis van de slachtoffers van deze terreurdaden. Het lijkt mij van fundamenteel belang dat alle volkeren van de Europese Unie op 14 september op die manier uiting geven aan onze solidariteit met het Amerikaanse volk en de Verenigde Staten van Amerika in deze moeilijke periode. Wij hebben dergelijke periodes in het verleden reeds meegemaakt. Ik denk daarbij onder meer aan de twee wereldoorlogen toen het Amerikaanse volk aan onze zijde stond en zijn solidariteit met Europa heeft betuigd en dit ten koste van vele honderdduizenden mensenlevens.

Morgen zal namens de vijftien regeringsleiders van de Unie, de voorzitter van het Europees Parlement, de voorzitter van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiging voor het Buitenlands en Veiligheidsbeleid een politieke boodschap van solidariteit en medeleven worden gepubliceerd. Deze boodschap zal niet alleen een emotionele betekenis hebben. Men zal voor het eerst ook een aantal politieke besluiten meedelen namens de Europese Unie over de acties die de Europese Unie wenst te ondernemen.

Je vous annonce qu'à la suite de la réunion du Conseil des Affaires générales et de la séance solennelle qui s'est tenue hier au Parlement européen ainsi que des divers messages des différents groupes du Parlement européen, il a été décrété que demain sera un jour de deuil en mémoire des victimes de ces actes terroristes. Demain, et cela pour la première fois, un message politique sera publié au nom des quinze Chefs d'Etat et de gouvernement de l'Union européenne et également au nom des présidents du Parlement européen et de la Commission européenne ainsi que des représentants de la Politique étrangère et de Sécurité de l'Union.

Ce message ne se limitera pas seulement à un message de solidarité et de sympathie: ce message sera fort et contiendra les premières décisions politiques prises par l'Union européenne

dans les circonstances actuelles afin de lutter de manière plus intransigeante et efficace contre le terrorisme international à la base des attentats perpétrés cette semaine aux Etats-Unis.

Om twaalf uur zal in de vijftien lidstaten van de Europese Unie drie minuten stilte in acht worden genomen als een teken van rouw en solidariteit met de slachtoffers en hun familieleden.

De raad van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken, die oorspronkelijk was voorzien voor 27 september 2001, zal reeds bijeenkomen op donderdag 20 september 2001. Die raad zal een aantal politieke maatregelen treffen op het vlak van justitie en binnenlandse zaken. Alle maatregelen terzake werden voorbereid. De commissie is klaar met een rapport. Dat rapport zal woensdag 19 september 2001 definitief worden meegedeeld, zodat reeds donderdag op de raad van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken bijkomende maatregelen kunnen worden getroffen.

Messieurs les présidents, dans le souci de marquer sa solidarité, notre pays a approuvé hier, avec les autres Etats membres de l'OTAN, une déclaration dont le texte vous a été remis. Les autres Etats membres s'engagent à combattre cette terreur avec les Etats-Unis. En effet, chers collègues, il convient de souligner que la solidarité ne doit pas uniquement trouver à s'exprimer dans des mots et dans des déclarations ronflantes. Elle doit également se traduire dans les actes. Et comme l'indique la précision juridique jointe à la décision, il est évident que chaque Etat membre continuera à déterminer la nature des actions et des moyens à engager dans ce cadre. Les partenaires de l'Alliance devront bien évidemment être consultés à ce sujet.

Mais, je le répète, que les choses soient claires: pour le gouvernement, la solidarité est plus qu'une simple affaire de déclarations.

Ik herhaal dat België gisteren als uiting van zijn solidariteit samen met de andere leden van de NAVO een verklaring heeft goedgekeurd, waarvan de tekst intussen in het bezit is van alle commissieleden. Deze tekst laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het is duidelijk dat de lidstaten zich door deze verklaring engageren om samen met de Verenigde Staten deze terreur te bestrijden.

Ik wil onderstrepen dat we niet alleen in woorden, met ronkende verklaringen, maar ook in daden, solidair moeten zijn. Het is evident, wat trouwens

blijkt uit de juridische precisering die aan de beslissing gehecht is, dat elke lidstaat blijft beslissen over de keuze van zijn acties en de daarvoor in te zetten middelen. Uiteraard zal hierover, zoals bij elke NAVO-actie, met de partners overleg worden gepleegd. Ik wil hier echter nogmaals beklemtonen - opdat er geen misverstand zou blijven bestaan bij de leden van deze gemeenschappelijke vergadering - dat solidariteit voor de Belgische regering een kwestie is van méér dan woorden alleen.

Heren voorzitters, morgen zal een politieke verklaring verschijnen die niet alleen van de vijftien regeringsleiders uitgaat maar ook van de Europese Commissie en van het Europees Parlement. Voor het eerst in de geschiedenis van de Europese Unie verschijnt er een politieke verklaring die een gezamenlijk politiek engagement inhoudt van alle instellingen van de Europese Unie. De inhoud van dit document is dat wij op Europees vlak vooruitgang moeten boeken op een aantal domeinen die van wezenlijk belang zijn, onder meer voor de bestrijding van het terrorisme.

Je considère que nous contribuons à l'émergence d'un mouvement antiterroriste fort et durable au niveau mondial. Pour cette raison, il est nécessaire de rendre opérationnelle, le plus vite possible, la politique européenne de sécurité et de défense que nous doterons de tous les instruments dont elle aura besoin dans l'avenir. Il est essentiel également de développer nos capacités en matière de renseignements, et de poursuivre une vraie politique étrangère et de défense commune de l'Union, pour que celle-ci puisse s'exprimer d'une voix puissante et unie.

L'Union européenne devrait créer à court terme un espace judiciaire européen commun, un mandat européen d'arrestation et d'extradition, ainsi qu'une reconnaissance mutuelle des décisions judiciaires à l'intérieur de ce même espace européen commun.

Il est nécessaire également qu'au niveau européen, nous progressions dans le domaine du développement et de l'aide octroyée aux pays les moins favorisés, afin de faire de cette politique la base d'un système mondial de sécurité, de prospérité et de paix, excluant tout acte terroriste.

Ten slotte geef ik u een overzicht van de maatregelen op binnenlands vlak die vorige dinsdag onmiddellijk werden getroffen zodra de gebeurtenissen bekend waren. Omstreeks 15.00 uur, dus zeer kort na het voorval – ik nam op dat

ogenblik, samen met minister Michel, de heer Solana en de voorzitter van de commissie, deel aan de top van de Europese Unie in Oekraïne – werden de nodige maatregelen genomen.

Op het niveau van Binnenlandse Zaken werd onmiddellijk een crisiscentrum opgericht, van waaruit de politiebewaking werd opgevoerd. Van bij de aanvang van de acties uitgaande van het crisiscentrum, werden versterkte veiligheidsmaatregelen genomen op vijf domeinen: de Amerikaanse militaire en civiele belangen in ons land, de belangen van de Staat Israël, de belangen van de joodse gemeenschap, deze van de permanente vertegenwoordiging van Palestina en van de zetels van de NAVO en de SHAPE.

Tevens werden, via de gouverneurs en in samenwerking met de burgemeesters, alle nodige maatregelen genomen voor een verhoogde waakzaamheid met betrekking tot mogelijke terreuraanslagen.

Sedertdien vonden elk uur van elke dag vergaderingen plaats op het crisiscentrum, teneinde de verschillende veiligheidsmaatregelen te evalueren en, waar nodig, te verscherpen.

Parallèlement, une cellule de crise a été activée au sein du département des Affaires étrangères. Toutes les informations y ont été rassemblées en vue d'être communiquées aux différentes personnes qui ont appelé le centre de crise au département des Affaires étrangères.

Troisièmement, le ministre de la Défense nationale a immédiatement pris toutes les mesures qui s'imposaient.

Ik verwijst naar een aantal maatregelen. Alle ordediensten werden in paraatheid gebracht en het NAVO-hoofdkwartier werd tijdelijk ontruimd en beschermd. De krijgsmacht is onmiddellijk overgegaan van de normale veiligheidsfase Alfa naar de fase Bravo, wat in de praktijk betekent dat het aantal manschappen en bewakingsmaatregelen werd opgedreven en de in- en uitgangen van de militaire kwartieren sterker werden gecontroleerd. Verder zijn versterkte maatregelen genomen bij de twee radarcentra in Luik en Semmerzake in Oost-Vlaanderen. Het leger heeft ook een aantal F16-gevechtsvliegtuigen op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel en Florennes in paraatheid gebracht. Bovendien heeft Eurocontrol – de instantie die het luchtverkeer boven België controleert – onmiddellijk het verbod op

vliegtuigtrajecten boven Brussel doorgevoerd. Het College voor Inlichtingen en Veiligheid is onmiddellijk bijeengekomen om het veiligheidsdispositief waar nodig bij te stellen. Dat gebeurt trouwens dagelijks.

Heren voorzitters, ons land heeft twee teams geïnstalleerd in Reykjavik in IJsland. We spreken over een team van het brandwondencentrum van Neder-over-Heembeek en een identificatieteam dat Binnenlandse Zaken ter beschikking heeft gesteld. Deze beide teams zijn op dit ogenblik in Reykjavik en kunnen op het eerste teken van de Verenigde Staten, als daaraan nood is en de Verenigde Staten deze nood aanvoelen, worden ingezet.

Voilà, messieurs les présidents, chers collègues, toutes les décisions et les mesures qui ont été prises au sein de notre pays et les différentes actions qui ont été entreprises au niveau de l'Union européenne. Naturellement, la chose la plus importante sera la publication, demain matin à 06.00 heures, de la déclaration politique des quinze pays de l'Union européenne, qui sera également soutenue par le Parlement européen, la Commission européenne et par les hauts représentants.

Heren voorzitters, ik geloof dat ik niet overdrijf als ik zeg dat wij een tragedie meemaken. Het is een tragedie voor de mensheid en voor deze wereld. Deze tragedie zal waarschijnlijk tot gevolg hebben dat de wereld er morgen anders zal uitzien dan vandaag. Het fenomeen van het internationaal terrorisme moet worden bestreden. Ter verdediging van de ethische en humane waarden die wij in ons hart dragen en die de basis vormen van onze democratieën is het onze plicht om er schouder aan de schouder met de getroffen Verenigde Staten van Amerika voor te zorgen dat die terreur met wortel en tak wordt uitgeroeid. Die terreur vormt een aanval op onze waarden en onze humane en ethische benadering van de samenleving. Wij kunnen geen enkele overtuiging dulden die ingaat tegen deze humane en ethische waarden. Ik heb zo-even al gezegd dat de Verenigde Staten meer dan vijftig jaar geleden schouder aan schouder met ons hebben gestaan in de donkerste periode die wij op het oude Europese continent hebben gekend. Zo moeten wij nu ook schouder aan schouder staan met de Verenigde Staten van Amerika nu zij de zwartste bladzijde in hun geschiedenis meemaken.

01.05 Herman De Croo: Chers collègues, le débat sera mené avec dignité et efficacité.

Zoals u weet zijn ook de Europese parlementsleden uitgenodigd. Ik zal nu de lijst van sprekers samenstellen. Komen aan het woord: de heer Eyskens, Mme Milquet, de heer Coveliers, mevrouw Moerman, M. Moureaux, M. Ducarme, de heer Tavernier, de heer Van der Maelen, M. Galan, de heer Ceder, mevrouw de Bethune, de heer Vankrunkelsven, de heer Van den Eynde en de heer Willems.

Voor de volgorde van sprekers zal ik rekening houden met de taal en de partij.

Pendant que les premiers orateurs parlent, j'ordonnerai le tour de chacun en commençant par M. Eyskens suivi de Mme Milquet, M. Moureau ou Mme Moerman. A ce moment-là, nous verrons où nous en serons arrivés. Je continuerai en alternant les langues des différents partis et cela, dans la mesure du possible.

01.06 Mark Eyskens (CVP) (Kamer): Heren voorzitters, mijnheer de eerste minister, heren ministers, namens de oppositie buigen wij ons diep voor de nagedachtenis en het leed van de, naar alle waarschijnlijkheid, duizenden slachtoffers die gevallen zijn tijdens de gruwelijke terroristische aanslag in de Verenigde Staten van Amerika.

Albert Camus heeft geschreven; "Qui tue un homme, tue un monde". In de Verenigde Staten werden duizenden werelden vernietigd door blind geweld.

Mijnheer de eerste minister, om over te gaan tot de orde van dit debat, wil ik u mededelen dat wij, als grootste oppositiepartij, bereid zijn u te steunen. De scheidingslijnen tussen de politieke partijen dienen in zulke tragische omstandigheden te verdwijnen.

Wij doen een aanbod tot medewerking, voor zover u persoonlijk, mijnheer de eerste minister en mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, een loyaal, geloofwaardig, doelmatig en solidair buitenlands beleid weten te verwezenlijken. In de huidige omstandigheden dienen wij loyaal te zijn ten opzichte van onze Amerikaanse bondgenoot die in het verleden, in de twintigste eeuw, tijdens de tweede wereldoorlog en tijdens de Koude Oorlog, zo solidair met ons is geweest.

Men beweert dat het terrorisme een vijand is zonder gelaat en dus moeilijk kan worden bestreden. Sommigen vinden hierin wellicht een voorwendsel om helemaal niet op te treden of heel zachtvaardig op te treden. Het duurt geen week

meer of de gezichten van de schurken zullen bekend zijn. Sommigen zijn gedood, anderen zullen in Amerika door de rechtsstaat worden veroordeeld, maar ook de gewapende arm achter hen, de regimes die hen hebben gesteund, zullen worden geïdentificeerd.

Het loont de moeite vandaag de artikelen in de Herald Tribune te lezen en meer bepaald wat Henry Kissinger schrijft. Ik kom daar straks nog even op terug.

Bijgevolg, over een week of over veertien dagen, staan wij voor een totaal andere toestand en zullen wij weten wat het terrorisme betekent, waar het wordt gevoed, hoe het wordt gefinancierd, wat de mechanismen zijn en worden wij ook voor onze verantwoordelijkheid geplaatst. Deze verantwoordelijkheid is groot en betekent vooreerst dat de koelbloedigheid wordt bewaard en dat men alle regels van de rechtsstaat en van de internationale rechtsgemeenschap in opbouw, laat functioneren. Zo pleiten wij voor een snelle inwerkingtreding van het internationaal strafrechtshof, met de medewerking van alle landen die het slachtoffer zijn van internationale criminaliteit en agressie, inclusief de Verenigde Staten van Amerika.

Wij pleiten voor de toepassing van de bestaande verdragen en de handvesten, met name dat van de Verenigde Naties. Wij moeten beseffen dat de Verenigde Staten van Amerika zich inderdaad bevinden in een toestand - ik zeg niet in een toestand van oorlog - maar in elk geval in een toestand waarbij zij het slachtoffer zijn van een oorlogsdaad. Zij bevinden zich dus in een situatie van wettige zelfverdediging, wat betekent dat krachtens artikel 51 van het UNO-Handvest de Verenigde Staten unilateraal ook militair mogen optreden om hun land en hun samenleving te verdedigen.

Er is enkel een meldingsplicht voorzien bij de Veiligheidsraad. Het is niet onwaarschijnlijk dat zij van dit artikel binnen afzienbare tijd zullen gebruikmaken en dat de Verenigde Staten een beleid zullen voeren, niet van weerwraak, niet van vergelding - dat zouden wij dienen af te keuren - maar een beleid van "preemptive strikes".

Dit is een beleid waarbij terroristische haarden worden uitgeschakeld vooraleer ze groot onheil aanrichten. Het is natuurlijk een delicate operatie en wij pleiten ervoor dat dit zou geschieden met de nodige voorzorg en internationaalrechtelijke begeleiding.

Mijnheer de eerste minister, wij hopen dat u en de minister van Buitenlandse Zaken op een algemeen vlak zullen ijveren voor een radicale aanpak van het probleem van de proliferatie van de ABC-wapens, dat gestreden wordt tegen internationale criminaliteit, drughandel, enzovoort.

Ik kom nu tot de essentie van mijn betoog. U hebt namelijk niet gesproken over de belangrijke beslissing die de NAVO gisteren heeft genomen. Voor het eerst in haar geschiedenis heeft de NAVO besloten artikel 5 toe te passen. Mijnheer de minister, wij steunen en feliciteren u omdat u dit persoonlijk hebt weten door te drukken, waarschijnlijk zonder te veel rekening te houden met verzet in de eigen coalitie.

Er was enige onraad in de wandelgangen van de NAVO gisteren en het heeft twee uur geduurd - van zeven uur tot negen uur - vooraleer onze ambassadeur kon zeggen dat België verzaakte aan de lachwekkende en misplaatste houding om voorbehoud te maken, om een voetnoot te laten inschrijven in de beslissing. U hebt daar korte metten mee gemaakt, omdat u wist dat degenen die zich daartegen zouden verzetten door de knieën zouden gaan.

Het vervolg van het tragische verhaal is waarschijnlijk volgende week of over veertien dagen een totaal andere toestand wanneer zal zijn overgegaan tot militaire acties. Wij hopen dat u en uw minister van Buitenlandse Zaken dan dezelfde logische en coherente houding zullen aannemen. Immers, heren voorzitters, artikel 5 is heel duidelijk nu het toepasbaar is verklaard. Of we solidair zijn met de Verenigde Staten van Amerika is niet meer terzake, wij zijn solidair met dit land. Wij zijn politiek solidair. Ook als de Verenigde Staten morgen unilateraal optreden, zijn wij met hen politiek solidair. Hoe wij solidair zijn als zij de vraag stellen aan de NAVO moet op dat moment worden ingevuld en dat is een kwestie van overleg.

Mijnheer de eerste minister, ik hoop dat als wij ooit voor dat probleem staan, u geen beslissing zult nemen die het prestige van ons land aantast doordat België slechts "injectienaalden en pleisters" zou ter beschikking stellen. Dat hebben wij in het verleden nog beleefd.

Wij pleiten dus voor een consequente en moedige solidaire houding en wij steunen u en uw minister van Buitenlandse Zaken in de mate waarin u weerstand biedt aan demagogie, lankmoedigheid of onbeslistheid. Bovendien, heren voorzitters, vind ik het jammer dat mijn spreektijd in zo'n

belangrijk debat wordt bekort.

01.07 Herman De Croo: Mijnheer Eyskens, ik ben mij ook bewust van het belang van deze zaak. Ik heb geprobeerd met de fractieleiders tot een consensus te komen en ik reken op de goede wil van eenieder.

01.08 Joëlle Milquet (PSC) (Chambre): Messieurs les présidents, monsieur le premier ministre, monsieur le ministre des Affaires étrangères, monsieur le ministre de la Défense nationale, je souhaiterais tout d'abord exprimer l'émotion du PSC et notre solidarité à l'égard des victimes. Nous présentons nos condoléances aux familles. Nous avons, comme tout le monde, été choqués par l'énorme tragédie qui s'est passée quasiment sous les yeux de la planète entière. Il est bon de réitérer les mots humains que l'on doit pouvoir prononcer dans des circonstances de ce type.

Il est vrai que nous assistons à un événement historique dont la portée est planétaire. Il suffit de constater l'énorme impact qu'il a eu au niveau international ces deux derniers jours. Face à un événement de cette ampleur, il est évident que, comme nous vous l'avons déjà dit, le PSC compte bien dépasser les clivages internes à la politique belge pour vous apporter son entier soutien à la fois par rapport à l'attitude que vous avez eue ces deux jours, aux discours que vous avez prononcés, à vos prises de position et au rôle que vous avez joué dans les différentes instances internationales. Nous adhérons aux mesures concrètes de solidarité que vous avez organisées en envoyant des équipes de spécialistes sur place, ainsi qu'aux mesures de sécurité que vous avez immédiatement prises. Je pense que dans cette affaire, on a agi avec efficacité et rapidité.

Nous soutenons également les mesures politiques et diplomatiques que vous avez adoptées. Il était sain de réunir, comme vous l'avez fait, les ministres des Affaires étrangères. Nous adhérons totalement au communiqué de presse et à la déclaration du Conseil de l'Union européenne. Ils font part de notre émotion et de notre condamnation de ces faits. Les propositions qui y sont faites en ce qui concerne les minutes de silence et les jours de deuil sont symboliquement très importants. Nous avons apprécié la manière avec laquelle vous avez fermement condamné les attentats. L'implication des Nations unies que vous avez soulignée sera, à mon avis, tout à fait indispensable dans les jours à venir. Je sais que des contacts ont déjà eu lieu dans ce cadre-là.

Vous avez donc notre entier soutien en ce qui concerne les mesures que vous avez prises ou que vous prendrez.

Au-delà de l'émotion, des images médiatiques et de l'expression d'une opinion publique qui est fortement choquée et apeurée, le rôle du politique est d'analyser rationnellement la situation. Il doit envisager, avec le recul nécessaire, le type de mesures qu'il convient de prendre et les conséquences qu'elles peuvent entraîner.

Pour nous, il s'agit d'un événement historique pour deux raisons. Il l'est tout d'abord à cause de la violence et de l'ampleur des actions qui ont été menées. Pour nous, elles constituent une véritable attaque, non seulement contre la nation américaine mais aussi contre la démocratie et l'humanité. Un professeur de l'ULB a d'ailleurs clairement dit ce que nous pensons: "Nous sommes face à un acte de guerre qui dépasse le cadre de l'activité ou de la logique terroriste. Dans la mesure où il s'agit d'une attaque massive contre une population civile, on peut assimiler ces attentats à un crime contre l'humanité".

Deuxième raison du caractère historique de l'événement: nous devons être tous bien conscients que, pour la première fois depuis les 50 ans d'existence de l'OTAN, il a été décidé d'appliquer la clause de solidarité dans notre défense politique. Elle figure à l'article 5 du Traité de Washington. Ce choix des partenaires de l'OTAN est fondamental, qu'il s'agisse d'un choix d'alliance ou de solidarité. Comme vous l'avez dit, il s'agira de prendre des décisions qui impliqueront sans doute des actes. Nous devons faire des choix en termes de sécurité face à une attaque terroriste qui, si elle répond à la définition du concept stratégique de l'Alliance défini en 1999, n'entre pas dans l'acception commune du conflit armé.

Pour ces deux raisons, il s'agit d'un événement historique. Et je pense qu'il n'est pas exagéré de considérer qu'il y aura un "avant" et un "après" 11 septembre et que nous nous trouvons aujourd'hui à un tournant essentiel de l'histoire du monde.

Il est dès lors important de bien préciser les différents termes liés à l'application de l'article 5 et à la déclaration formulée hier par le Conseil de l'Atlantique Nord.

Tout d'abord, le fait d'avoir réaffirmé l'engagement en faveur de la légitime défense collective était nécessaire. Et nous y souscrivons.

En second lieu, ladite déclaration n'enlève rien au caractère conditionnel de cet engagement. Jusqu'à présent, nous ne disposons pas d'éléments officiels suffisants pour considérer que l'application de l'article 5 sera automatique dans les jours à venir. En effet, il faudra encore établir que l'agression était bel et bien dirigée depuis l'étranger.

Il importe également de répéter que l'article 5 du Traité de l'Atlantique Nord dispose que "les parties attaquées entreprendront individuellement, en accord avec les autres parties, telles actions qu'elles jugeront nécessaires" – ce qui laisse une capacité d'appréciation intelligente aux différents Etats membres du Conseil de l'Atlantique Nord.

La déclaration formulée hier par le Conseil de l'Atlantique Nord réaffirme, du reste, cette idée en rappelant que "chaque allié assistera la partie attaquée en prenant telle action qu'il jugera nécessaire".

S'il ne faut en aucun cas remettre en question la solidarité et l'engagement pris, je ne doute pas, monsieur le premier ministre, que vous serez toutefois soucieux d'influer sur les débats politiques qui auront lieu après la demande d'aide des Etats-Unis, d'analyser l'opportunité des mesures qui seront proposées par ceux-ci et de définir le degré de participation de la Belgique au sein de cette action.

Nous nous réjouissons aussi de constater qu'en conformité avec l'article 5, le Conseil de sécurité des Nations unies a été informé.

Nous voudrions encore souligner deux éléments.

Tout d'abord, il importe d'assurer notre solidarité et de respecter nos engagements à l'égard de l'OTAN, tout en évitant l'émergence d'un clivage "Nord-Sud" ou "Occident versus monde arabe", que nous ne souhaitons nullement. Monsieur le premier ministre, votre discours clair à ce propos poursuit également cette préoccupation. Nous nous réjouissons de la condamnation prononcée le 12 septembre par le Conseil de sécurité. Et nous jugeons opportun et souhaitable d'élargir le soutien à la coalition à un maximum de pays occidentaux – dont la Russie – et de pays arabes modérés, afin de dépasser le clivage dans lequel d'aucuns pourraient vouloir nous enfermer.

Par ailleurs, nous vous encourageons à intensifier, aux niveaux européen et international, la lutte contre le terrorisme international. Une série de conventions sur ce sujet sont à l'heure actuelle en

discussion ou en passe d'être ratifiées – comme la Convention sur le financement du terrorisme.

Il convient également, au-delà de tout ce qui s'est passé, d'investir au maximum et surtout de faire en sorte que l'Union européenne puisse jouer un rôle de plus en plus important afin d'apporter une solution durable à la paix dans toutes les régions du monde où germe le terrorisme, et notamment au Moyen-Orient.

Monsieur le premier ministre, monsieur le ministre des Affaires étrangères, voici les axes que le PSC voulait définir et soutenir. Vous avez, par rapport à cette problématique, notre soutien pour les jours et les mois qui viennent.

01.09 Fientje Moerman (VLD) (Kamer): Heren voorzitters, mijnheer de eerste minister, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, mijnheer de minister van Defensie, mevrouw de minister, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, geachte collega's, in naam van de VLD-fractie van Kamer en Senaat betuig ik nogmaals ons diep medeleven met de familieleden, de vrienden en de landgenoten van al diegenen die dinsdag het leven hebben verloren.

Als wij terugblikken op dinsdag en ons herinneren wat wij toen voelden aan afschuw en misschien ook woede, is dat wellicht nog maar een flauw afkooksel van wat zovelen in de Verenigde Staten en elders moeten hebben gevoeld.

Voor daden van dergelijke omvang is de reactie van de regering en de NAVO de enige logische. Dergelijke aanslagen treffen niet alleen de Verenigde Staten; ze treffen alle democratische landen in hun fundamenteën. Transnationaal terrorisme vereist een transnationaal en gezamenlijk antwoord. Wij staan dan ook ten volle achter de beslissing van de regering en de andere NAVO-partners om de gewapende aanval op de Verenigde Staten te beschouwen als een aanval op alle NAVO-partners die een gecoördineerd en gezamenlijk antwoord vereist, een antwoord dat, zoals de eerste minister terecht stelt, ook daden behelst.

Bij het formuleren van het antwoord zal het belangrijk zijn om het hoofd koel te houden, om niet te overhaasten, om vastberaden maar beheerst te werk te gaan, zoals minister Michel gisteren benadrukte in het Europees Parlement.

Zowel voor de Verenigde Staten als voor ons is het einde gekomen van een illusie van veiligheid. De Verenigde Staten hebben zich tot hun partners

gewend en hebben deze gezamenlijke aanpak verkozen boven een eenzijdige of een isolationistische benadering. Het feit dat de NAVO-partners gebruik maken van artikel 5 en gezamenlijk willen optreden, houdt ook in dat die partners hun zeg zullen hebben in het vinden van een adequate respons binnen het kader van het NAVO-verdrag en binnen de instituties van de NAVO.

Het zou verkeerd zijn geweest om in een dergelijk moeilijk moment de Amerikanen in de kou te laten staan. Wij mogen niet vergeten – u hebt er al op gewezen, mijnheer de eerste minister – dat wij in de voorbije decennia – meer dan een halve eeuw – altijd op hen hebben kunnen rekenen. Omgekeerd moeten zij nu ook op ons kunnen rekenen.

Het gaat echter om nieuwe vormen van onveiligheid en nieuwe vormen van onveiligheid vragen om nieuwe antwoorden. Alleen klassieke militaire oplossingen voldoen niet meer. Natuurlijk moet, zoals sommen vandaag nog hebben onderstreept, ook de voedingsbodem van het terrorisme worden weggenomen. Op korte termijn evenwel moeten wij ons tegen het terrorisme wapenen. Wat in New York is gebeurd kan in elk van onze landen gebeuren. Mijnheer de minister, ik ben dan ook verheugd dat, naast de antwoorden die zullen worden geformuleerd in NAVO-verband, voor het eerst ook werk wordt gemaakt van een gezamenlijke Europese politieke verklaring die concrete antwoorden zal inhouden en die – althans dat heb ik uit uw verklaring opgemaakt – ook zal leiden tot een stroomversnelling van de vooruitgang op het vlak van samenwerking betreffende justitie en binnenlandse veiligheid. Dat is essentieel. Wij hebben daar veel te lang mee getalmd en wij moeten eindelijk die gezamenlijke respons formuleren om krachtadig te kunnen optreden tegen dit afschuwelijke terrorisme.

01.10 Philippe Moureaux (PS) (Sénat): Messieurs les présidents, je prends la parole à la demande des chefs de groupe de la Chambre et du Sénat afin d'unifier notre intervention.

Je voudrais d'abord dire que j'ai sans doute le privilège de parler au nom d'une formation politique dans laquelle évoluent beaucoup de laïques – le PS est un parti de tradition laïque –, mais il comprend également des chrétiens, des juifs et maintenant beaucoup de musulmans. En ce qui concerne les événements qui nous amènent ici, je tiens à indiquer que c'est vraiment dans une unité de pensée que nous avons appris

l'horreur qui a frappé les Etats-Unis d'Amérique. C'est avec une énorme compassion que, tous, nous souhaitons saluer en premier lieu le peuple américain.

Je voudrais dire que, comme le premier ministre l'a indiqué, la solidarité ne peut pas être uniquement une solidarité de mots. Elle doit aussi se traduire dans les actes.

Si vous me le permettez, je vais faire appel un instant à la mémoire de mes cheveux blancs. C'est petit enfant de cinq ans que je suis sorti de ma maison le soir de la libération de Bruxelles. Dans les jours qui ont suivi, j'ai vu mon père libéré de l'angoisse qui l'étreignait car – on l'a appris ultérieurement – il avait aidé des amis juifs et j'ai pu savourer la liberté qui est la mienne aujourd'hui. Je tenais à évoquer ce souvenir devant les plus jeunes. Et je voudrais aussi qu'on l'évoque dans nos écoles.

Evidemment, les premiers soldats que j'ai rencontrés étaient gallois mais les soldats américains avaient tout de même fait une grande partie de la besogne.

Alors c'est au peuple américain que nous pensons; le peuple américain qui a atrocement souffert et vers lequel nous devons nous tourner, en n'oubliant pas que ce sont des gars venus de là-bas qui ont fait en sorte qu'il nous soit permis de parler librement aujourd'hui. Par conséquent, notre solidarité doit venir du cœur. Car ce qui vient du cœur est très important en ces instants. La solidarité du cœur est primordiale par rapport à la solidarité de l'intelligence. Et elle doit être concrète, tout comme l'a été la solidarité qu'ils nous ont apportée d'une façon extraordinaire à cette époque.

Et je le dis, fort de mon expérience, mais aussi parce que je ne suis pas de ceux qui admirent beaucoup la politique du gouvernement américain. Mais c'est par rapport à ce peuple et à la souffrance qu'il endure, ainsi qu'en souvenir du rôle extraordinaire qu'il a joué que je souhaitais témoigner.

Messieurs les présidents, les socialistes approuvent entièrement l'action du gouvernement en cette matière. Quand je dis "entièrement", je le dis au premier ministre, au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Défense nationale. Je crois que vous avez eu à la fois l'intelligence du cœur, mais aussi l'intelligence tout court. Vous avez, dans toutes vos déclarations, eu la juste mesure et je suis sûr que vous la conserverez.

Bien sûr, je pourrais me rallier à la plupart des propos qui ont déjà été tenus. J'émectrais peut-être une nuance par rapport à M. Eyskens, qui, visiblement, n'aime pas l'aide humanitaire.

01.11 Mark Eyskens (CVP) (Chambre): Comment cela?

01.12 Philippe Moureaux (PS) (Sénat): Il semble un peu la mépriser, ce qui est dommage. Je crois pour ma part que notre appui peut très bien se faire par des aides humanitaires. Offrir une aide médicale vaut parfois l'offre de quelques obus. Mais ceci n'est peut-être que nuance de pensée.

Messieurs les présidents, les nations – très nombreuses et dans toutes les parties du monde – qui sont attachées à la démocratie et aux libertés réagissent. C'est pourquoi j'approuve pleinement ce qui a été décidé hier par notre gouvernement à travers l'OTAN. Nous devons réagir face aux auteurs de ces ignominies. Il n'y a aucune pitié à avoir à leur égard. Mais ne croyons pas – comme certains "va-t-en-guerre", qui en général symbolisent en quelque sorte la virilité de l'impuissance –, ne croyons pas que tout est réglé avec cela.

Derrière tout cela, il y a les problèmes de fond. On n'en parlera probablement pas dans les jours qui viennent, car on reste braqué sur l'événement, sur l'horreur et sur la nécessité de réagir.

Mais, monsieur le premier ministre, chers ministres et chers collègues, essayons de bien réfléchir. Nous ne pouvons en aucun cas accepter des discours disant que nous allons pourchasser tous les Américains comme nous ne pouvons accepter le discours prônant de pourchasser tous les Palestiniens.

Il faut faire renaître dans nos relations internationales une forme d'humanisme dont notre vieux continent n'a pas le monopole mais sur lequel il a une emprise exceptionnelle. Il faut donc que l'Europe soit solidaire de l'Amérique aujourd'hui ainsi que de tous les peuples qui sont dans la souffrance et qu'au travers de ce qui ne doit pas être un acte de vengeance mais un acte de justice à l'égard de ceux qui ont commis ces ignominies, nous ayons aussi une vision plus large afin de réduire les fossés entre les peuples et de combattre les injustices qui ne sont pas la justification du terrorisme mais qui sont malgré tout un terreau dans lequel il s'enracine.

Messieurs les présidents, mesdames et messieurs, au nom de l'ensemble des socialistes et certainement au nom de beaucoup, je veux m'associer aux paroles de deuil et répéter une fois encore que nous avons une pensée particulièrement émue pour toutes les familles new-yorkaises. Nous sommes nombreux à avoir été de passage à Manhattan, à avoir le souvenir de cette ville extraordinaire, multiculturelle, grouillante de vie et d'intelligence et à nous dire que, aujourd'hui, peu de familles sont épargnées par le deuil. C'est, je pense, au-delà de la douleur qui s'empare d'un être humain lorsque la mort frappe. C'est une douleur encore plus forte et je crois que nous devons pouvoir en témoigner ici mais aussi dans nos familles, auprès de nos enfants et de tous ceux qui nous entourent.

01.13 Daniel Ducarme (PRL FDF MCC) (Parlement européen): Messieurs les présidents, je crois que le témoignage de M. Moureaux à l'instant montre bien que nous sommes toujours en deuil. Il est très difficile d'aborder une telle situation, sachant la douleur et la souffrance qu'ont engendrés ces actes de barbarie. Nous avons un devoir au niveau du politique, qui est celui de dépasser très vite l'émotion quelle que soit la souffrance.

Monsieur le premier ministre, vous avez souligné ce qui a souvent été dit par les observateurs depuis quelques jours: «il y aura un avant et un après». Permettez-moi de vous dire que selon moi, nous sommes dans «l'après». Nous sommes aujourd'hui face aux terroristes. Il faut de la détermination et de la fermeté, mais il faut en toute hypothèse sauvegarder une attitude de calme, qui est à notre sens la seule condition de l'efficacité.

Au nom du groupe parlementaire, je me réjouis que le gouvernement l'ait fait, tant au plan intérieur que dans le cadre de l'Union européenne, et le débat au Parlement européen hier en a incontestablement été le témoin.

Il faut donc, monsieur le premier ministre, messieurs les ministres, poursuivre dans cette voie au niveau européen. Les déclarations des différentes institutions européennes en attesteront probablement dans les prochains jours, et là il n'y aura absolument aucune équivoque en ce qui concerne les propos tenus par l'autre groupe dans le cadre de l'OTAN.

La question essentielle que vous avez abordée et qui est celle de l'application de l'article 5, pour nous, s'impose. Le dispositif a été clairement

élargi par le Sommet de 1999 et je dirais qu'à notre sens, comme la liberté, la solidarité n'est pas divisible. Il est clair que dans un tel contexte, nous sommes favorables à cette solidarité franche, totale, et sans équivoque à l'égard des Etats-Unis, et ce dans le cadre de l'OTAN.

Vous l'avez dit, il ne doit pas s'agir d'une simple déclaration. J'ai ressenti dans vos propos toute la gravité de ce que cela voulait dire. Nous sommes dans «l'après», il faudra agir et réagir dans «l'après». La solidarité, et le ministre de la Défense l'a d'ailleurs souligné récemment, signifie aussi l'engagement.

Concrètement, nous faisons totalement confiance au gouvernement et à l'ensemble des ministres pour qu'ils gèrent l'expression de cette solidarité, sachant qu'elle doit être déterminée, ferme, correctement mesurée, l'objectif étant d'anéantir le terrorisme, d'établir la paix et d'assurer les garanties de tranquillité publique.

Pour nous, il va de soi que seul le gouvernement et seuls les ministres ont la capacité de juger de l'opportunité de ce qui doit être engagé, et ce notamment sur la base de l'information du gouvernement.

Vous me permettrez simplement d'émettre le souhait qu'à l'occasion de la présidence belge de l'Union européenne, notre pays poursuive dans la voie d'une diplomatie particulière au niveau de l'Europe.

Tout comme à Durban, il convient que la Belgique et l'Europe soient cette force d'équilibre dont le monde a incontestablement besoin. Cela implique des décisions. Vous l'avez indiqué en ce qui concerne un certain nombre de dispositions à prendre pour l'espace de sécurité, de paix et de justice à l'intérieur de l'Union européenne, mais également pour que notre politique étrangère soit pleinement active dans les zones sensibles et où se trouvent effectivement les foyers de tension. J'insiste aussi pour que dans le concept de la politique internationale, ce dont vous avez fait état pour organiser la sécurité sur le plan international, nous soyons également porteurs d'un certain nombre de projets.

A ce titre, je ne vous cache pas mon inquiétude. Il ne faudrait pas qu'à quelque moment que ce soit, en fonction des déclarations des uns et des autres, notamment celles de M. Ben Laden, qui a remercié Dieu après les attentats aux Etats-Unis, que nous pratiquions une politique déraisonnée, qui manque d'éthique. Le discernement est

primordial.

A cet égard, vous pouvez, à travers l'action du gouvernement ainsi que dans le cadre même de la présidence belge de l'Union, faire en sorte qu'à aucun moment, il n'y ait de diabolisation de qui que ce soit, notamment de ce que l'on appelle le monde arabe.

Ce discernement est indispensable. L'Arabie, le monde arabe, cette conviction religieuse n'est pas par définition l'obscurantisme. Un caractère dévoyé en donne l'obscurantisme. Lutter contre l'obscurantisme est une chose mais toute diabolisation, tout amalgame serait une erreur.

Si, dans ce cadre-là, notre pays veut poursuivre son action afin de sauvegarder ces valeurs de l'humanisme, cette liberté, cette solidarité, cette prospérité pour le plus grand nombre, nous aurons incontestablement à faire œuvre utile et dans ce contexte, sans désirer autre chose que l'humanisme, en évitant ce que l'on pourra appeler le choc des civilisations, nous garantissons au gouvernement que nos groupes parlementaires, notre formation politique, se trouvent à ses côtés.

01.14 Jef Tavernier (AGALEV-ECOLO) (Kamer): Heren voorzitters, mijnheer de eerste minister, ministers, geachte collega's, ik ben waarschijnlijk niet de enige voor wie de dramatische beelden zich regelmatig opnieuw afspelen. Het is duidelijk dat het enige echte gevoel een gevoel van solidariteit met de getroffen en van de verschillende aanslagen kan zijn. Een gevoel van solidariteit is natuurlijk alleen maar een gevoel. De vraag rijst welk antwoord men op dergelijke aanslagen geeft. Het is gemakkelijk en verleidelijk om daarop een emotioneel antwoord te geven. Ik wil de verschillende ministers in onze regering dan ook danken dat zij in deze emotionele momenten tot koelbloedigheid, tot nadenken, tot analyse hebben opgeroepen om tot een goed en gepast antwoord te kunnen komen. Het is duidelijk dat het antwoord niet eenduidig, niet simpel kan zijn, maar dat verschillende antwoorden op verschillende niveaus moeten worden gegeven. Dit is immers een nieuwe situatie, waarbij het niet gaat om zomaar een aanslag of zomaar wat sommigen een oorlog noemen tussen landen, landengroepen of overtuigingen. Voor ons gaat het om een situatie waarbij de wereld tegenover een beperkte groep terroristen staat. Dat is belangrijk. Wij staan hier met nagenoeg de hele wereld tegenover een aantal niet te verantwoorden terroristen. Dat terrorisme moeten wij aanpakken.

Een deel van het antwoord tracht men te vinden in het inroepen van artikel 5 van het NAVO-verdrag. Het is belangrijk dat men gisteren de tijd heeft genomen om goed de draagwijdte van artikel 5 na te gaan. Het gaat immers om een verdrag dat 50 jaar geleden werd gesloten en waarvan het artikel 5 nog nooit is toegepast. Ik heb er dan ook geen enkele moeite mee dat men daarover nog enkele uren moest nadenken en de consequenties daarvan analyseren. In dat kader vinden wij het dan ook belangrijk dat artikel 5 een aantal voorwaarden inhoudt. Daarnaast moet het ook de NAVO-raad zijn die zich uitspreekt over de verantwoordelijkheden voor feiten, over het aanwijzen van schuldigen en over het aanduiden van de betrokkenheid van staten en van overheden. Bovendien is het belangrijk dat elk NAVO-land op basis daarvan zelfstandig kan beslissen over de manier waarop het wenst te reageren. Het is vanuit een solidariteit in de bestrijding van het terrorisme en vanuit een solidariteit met de slachtoffers dat wij het belang van artikel 5 erkennen. Voor ons is het een duidelijke verklaring van solidariteit.

De antwoorden moeten voor ons echter verder gaan, verder dan de NAVO en verder dan militaire antwoorden. Anders dreigen wij eventueel in een spiraal van geweld terecht te komen. Daarom ondersteunen wij ten volle de acties van de minister van Buitenlandse Zaken en de eerste minister om op het niveau van de Europese Unie politieke antwoorden te formuleren.

Wij roepen op om verdere stappen te zetten naar de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad van die Verenigde Naties. Wij kunnen maar op een juiste en correcte manier zeggen dat het hier gaat over de wereld ten overstaan van een beperkte groep terroristen als we ook andere landen buiten Europa betrekken bij ons antwoord op dat terrorisme. Dit antwoord moet verschillende aspecten bevatten. Ik ondersteun daarbij ten volle de vraag van collega Eyskens wanneer hij zegt dat wij internationale verdragen en rechtsregels moeten toepassen en een beroep moeten doen op het internationaal gerechtshof. Ik meen dat dit een belangrijke aanvulling is. Wij moeten even goed kijken naar elementen waardoor terrorisme gesteund wordt en ik denk bijvoorbeeld aan de financieringskanalen. Vanuit het Westen hebben wij op dit aspect waarschijnlijk meer vat dan wij op dit moment willen toegeven.

Fanatisme en terrorisme bestaan nooit op zichzelf. In dat kader is het belangrijk dat wij naast het antwoord op korte termijn ook werken aan antwoorden op lange termijn die gaan in de

richting van een wereld waarin er een betere verdeling is van macht en rijkdom, respect voor mensenrechten, bevordering van democratie en een bestraffing van criminelen en trafikanten die misbruik maken van die onevenwichten in deze wereld. Als ik voel dat het antwoord van de regering in die richting gaat en verschillende aspecten bevat, kan de regering op de steun van de groenen rekenen.

01.15 Dirk Van der Maelen (SP) (Kamer): Heren voorzitters, heren ministers, collega's, het ondenkbare is gebeurd. Woorden schieten tekort als we onze gevoelens moeten beschrijven. Mijn gevoel kan ik samenvatten in een woord: misselijk. Ik voelde me misselijk op dinsdag 11 september en zo voel ik me nog steeds als ik op mijn netvlies opnieuw de beelden zie van de twee instortende hoge torens waarin zich nog duizenden mensen bevonden. In naam van wie of wat werden die mensen geslachttofferd? Ik weet het nog steeds niet en ik kan het nog steeds niet bevatten. Hoe kan een kind, dat zijn moeder of vader in een van die torens verloren heeft, dat verwerken? Op dinsdag 11 september drong langzaam tot mij door dat hier een zware slag werd toegediend aan de humanistische waarden die wij, Europeanen, aan de basis willen zien liggen van onze internationale gemeenschap. Wat wij die dinsdag hebben meegemaakt, is een terroristische aanslag zoals er in de wereld nog nooit een gepleegd is geweest. De fundamenteën zelf van onze internationale gemeenschap zijn aangetast. De humanistische waarden die eraan ten grondslag zouden moeten liggen, de internationale rechtsorde en het respect voor de meest elementaire menselijke waarden, namelijk respect voor het leven, werden zwaar aangetast.

Om die reden willen wij vanuit onze diepste menselijke waarden als Vlaamse socialisten onze solidariteit betonen met het zwaar getroffen Amerikaanse volk.

Onze solidariteit kunnen en zullen wij uiten via de NAVO-beslissing van gisterenavond. Die beslissing moet invulling krijgen in samenspraak met de negentien lidstaten van de NAVO. Het verheugde me bijzonder dat ook niet-leden van de NAVO, zoals de Russische federatie en China, blij hebben gegeven van hun wil om op een voluntaristische manier die plaag van terrorisme aan te pakken. De Vlaamse socialisten denken dat dit ons de kans geeft om het kader van de negentien NAVO-leden te overstijgen en een veel breder front te vormen om samen de onduldbare plaag van het terrorisme aan te pakken. Volgens ons heeft onze regering de ruimte om initiatief te

nemen om tot dat breed front te komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat indien wij de plaag van het terrorisme willen en kunnen aanpakken vanuit zo'n breed front, dit efficiënter zal zijn dan alleen met de negentien NAVO-lidstaten. Bovendien biedt zo'n breed front ons de gelegenheid naar alle krachten die momenteel misschien alweer snode plannen smeden, de boodschap te zenden dat zij niet alleen het verenigde Westen, maar de hele internationale gemeenschap tegen zich hebben.

Heren voorzitters, de Vlaamse socialisten hebben altijd gestreefd naar vrede en rechtvaardigheid. Deze wereld heeft nood aan meer vrede en meer rechtvaardigheid. Slechts door die weg te bewandelen, kunnen wij de voedingsbodem slaan uit de brandstof die leidt tot terroristische acties. Wij rekenen erop – en hiertoe leveren wij graag onze bijdrage – dat in solidariteit met al onze partners, de inspanningen zullen worden geleverd om deze wereld meer vrede en rechtvaardigheid te geven. Wij zijn ook bereid – laat dit duidelijk zijn – om samen met de Verenigde Staten, de overige NAVO-lidstaten en als het kan liefst nog tal van andere staten, het gepaste antwoord te bieden op de terroristische acties die ons op dinsdag 11 september zo zwaar hebben geschokt.

Wij steunen de regering als zij terzake de gepaste acties wil ondernemen. Het ware weliswaar aangewezen dat dergelijke acties het voorwerp zouden uitmaken van overleg tussen een zo breed mogelijk front van staten die samen willen optrekken tegen de plaag van het terrorisme.

01.16 Paul Galand (ECOLO-AGALEV) (Sénat): Messieurs les présidents, monsieur le premier ministre, madame et messieurs les ministres, chers collègues des partis démocratiques, les mots nous manquent à tous pour décrire l'horreur des attentats odieux qui viennent de frapper la population des Etats-Unis, avec laquelle nous nous sentons profondément solidaires.

La démocratie ne peut en aucun cas accepter que la violence aveugle devienne un moyen de pression et de combat politique.

Malgré l'horreur et la souffrance, nous devons cependant garder notre sang-froid. Il faut éviter aujourd'hui de laisser s'enclencher une spirale de violence et de guerre et déterminer avec précision les causes et les coupables.

Même si de fortes présomptions de culpabilité pèsent sur la personne d'Oussama Ben Laden, même si l'Afghanistan des Talibans - dont les

pratiques politiques relèvent du totalitarisme absolu - abrite ce terroriste, et s'il est bien évident que le ou les coupables - individus ou Etats - doivent être sanctionnés, il faut aussi rappeler que l'option politique doit demeurer première et que l'ennemi n'est ici ni l'islam, ni telle ou telle population, mais bien le terrorisme.

Jusqu'à présent, il n'y a aucune certitude quant à l'identité des commanditaires et des complices de ce terrorisme scandaleux et horrible.

En tout état de cause, lorsque les coupables de ces attentats odieux auront été clairement identifiés, il faudra que la responsabilité de tous les acteurs internationaux soit établie et qu'une lutte efficace soit menée avec plus de détermination contre les réseaux terroristes - sans oublier de combattre les circuits de blanchiment de sommes colossales d'argent, lesquels profitent aussi au terrorisme.

De même et à la suite des succès obtenus par la diplomatie européenne à Durban, il faut que l'Union européenne continue à s'investir de plus en plus massivement dans la recherche des causes profondes de ce qui divise l'humanité et dans la recherche d'un règlement pacifique et juste de cette situation.

La justice pénale internationale doit voir sa reconnaissance et ses moyens renforcés pour jouer tout son rôle – également face à la montée du terrorisme international.

Nous tenons aussi à féliciter le ministre des Affaires étrangères pour sa position en la matière et pour son appel à garder son sang-froid. Rappelons que nous ne nous trouvons pas à l'heure actuelle dans une logique de guerre, mais bien dans une logique de recherche et de punition des assassins que nous voulons inscrire dans le cadre du droit international et des valeurs de la démocratie.

01.17 Jurgen Ceder (VLAAMS BLOK) (Senaat): Heren voorzitters, ministers, collega's, het Vlaams Blok veroordeelt met kracht de laffe, moorddadige aanslagen die tegen de Verenigde Staten werden gepleegd. Wij bieden de getroffen families en het gehele Amerikaanse volk ons medeleven aan.

Er zijn nu twee paden die de Verenigde Staten en hun bondgenoten van de NAVO kunnen bewandelen als reactie op de gebeurtenissen.

Over het eerste pad zullen wij het allemaal eens zijn. De schuldigen van deze oorlogsdad moeten

worden gezocht en gestraft of geëlimineerd worden. Ik wil eraan toevoegen dat dit geen trage gerechtelijke procedure moet worden. Als Afghanistan Bin Laden of een andere verantwoordelijke wil uitleveren, des te beter, maar als dat niet het geval is, moeten militaire middelen worden gebruikt om hen uit te schakelen, want dit is wel degelijk oorlog.

Er is nog een tweede pad. Het gaat niet alleen over rechtvaardigheid, maar ook over collectieve veiligheid. Wij moeten ervoor zorgen dat dit niet meer gebeurt. In dat verband zijn wij blij dat de NAVO artikel 5 van toepassing heeft verklaard. Waarom heeft België daar aanvankelijk voorbehoud tegen gemaakt? Samen met de heer Coveliers voelen wij plaatsvervangende schaamte over dit voorbehoud tegen solidariteit. Wij menen dat de eerste minister zich daarvoor best zou verontschuldigen, te meer nu blijkt dat honderden slachtoffers Europeanen – vooral Britten – zijn. Daardoor is de oorlogsverklaring ook tegen ons gericht.

De oproeping van artikel 5 betekent dat wij, de militaire bondgenoten van de Verenigde Staten, hen zullen steunen bij de acties die zij zullen ondernemen tegen zij die ons de oorlog hebben verklaard. Wij zijn daarover tevreden, want het wordt tijd dat Europa toont aan welke kant het staat. Uit de verklaring van de eerste minister meen ik te begrijpen dat hij ook heeft laten blijken aan welke zijde Europa staat. Ik juich dat toe. Gedaan met de neutraliteit onder het mom van bemiddelaarschap. Wij moeten de Verenigde Staten duidelijk maken dat wij aan hun kant staan en wij moeten de vijanden van de Verenigde Staten verzekeren dat onze loyaliteit uitgaat naar alle leden van de NAVO en bij uitbreiding naar alle democratische landen ter wereld. WIJ moeten duidelijk maken dat in deze tijden het hemd nader is dan de rok.

Eergisteren zijn de spelregels gewijzigd. Wij moeten dan ook maar eens ophouden met onze zielige pogingen om de islamitische wereld toch maar niet voor het hoofd te stoten. Wij moeten de landen die terroristen een veilige basis bieden en hen steunen op financieel, militair en moreel gebied, duidelijk maken dat het vanaf nu menens is. Vanaf nu slaan wij terug. Landen die terroristen helpen – op welke wijze ook – moeten als paria's worden behandeld en als zij te ver gaan moeten zij het voorwerp worden van gerichte militaire acties. Wij pleiten niet voor tapijtbombardementen op Afghanistan of het opstarten van een derde wereldoorlog, want dan zouden wij de terroristen geven wat ze willen. Hun idealen van religieus

martelaarschap zijn van nature apocalyptisch en zij zouden niet liever hebben dan dat wij hun die apocalyps zouden bieden. Wij hebben het wel over een sterke, kordate opstelling, want dit soort mensen heeft minachting voor de zwakheid, de morele twijfels en de onbeslistheid van wat zij zien als het decadente Westen. Wij moeten hun mening op dat punt dringend veranderen. Wij hebben met genoeg vastgesteld dat zelfs de roekeloze Taliban plots zenuwachtig zijn geworden. Ik hoop met reden.

Europa heeft lang geprobeerd de bemiddelaar of neutrale scheidsrechter te spelen. Vandaag kan dat niet meer. Het Westen – vooral Europa – laat zich te veel leiden door schuldcomplexen over zijn eigen verleden van imperialisme en kolonialisme, getuige daarvan de hallucinante VN-conferentie in Durban, waar dictators, fundamentalistische landen, communistische staten en tribale oligarchieën ons kwamen vertellen dat wij ons moesten verontschuldigen - wat wij trouwens ook hebben gedaan. Gaan de staten die terrorisme en fundamentalisme praktiseren of oogluikend toestaan zich ook verontschuldigen? Gaat de minister van Buitenlandse Zaken deze excuses eisen?

Gaat de minister van Buitenlandse Zaken deze excuses eisen? Vandaag moet het gedaan zijn met bang te zijn voor onze eigen schaduw. Vandaag mogen wij niet langer blind zijn voor de groeiende vijandigheid in bepaalde delen van de wereld tegenover ons, onze beschaving en onze manier van leven. Op momenten als deze moeten wij tonen aan welke kant wij staan, met name aan de kant van alle democratieën ter wereld, in het bijzonder de Westerse democratieën en onze NAVO-bondgenoten. Aan diegenen die ons kwaad toewensen moeten wij duidelijk maken dat zij eergisteren te ver zijn gegaan. Aan diegenen die hun onderdak of steun geven, moeten wij zeggen dat het nu menens is en dat wij onze Amerikaanse bondgenoten zullen bijstaan in alle nodige acties om de kanker van het internationale terrorisme van de kaart te vegen. Vandaag mag geen enkele terrorist, wat ook zijn motieven zijn, nog ergens veilig zijn.

01.18 **Ferdie Willems** (VU&ID) (Kamer): Heren voorzitters, mevrouw de minister, heren ministers, collega's, hier is al veel gezegd dat ik niet meer hoef te herhalen. Wel stel ik vast dat de vorige spreker een bepaalde publieke opinie nabootst en weerwraak, wapens en geweld predikt. Daarmee worden echter niet de oorzaken van het kwaad bestreden maar alleen de gevolgen.

Juist vandaag wil ik hier vurig pleiten voor andere rechten, met name voor meer ontwikkelingssamenwerking. Ik wil mijn betoog theoretisch onderbouwen zoals ik dat reeds deed in mijn maidenspeech twee jaar geleden. Het onrecht in de wereld moet weg, niet alleen omdat het onrechtvaardig is maar ook omdat het ons bedreigt. Vroeg of laat komt het op ons hoofd terecht. Het voorbije jaar heb ik het "genoegen" gehad een hele reeks ontwikkelingslanden te zien en te beleven. Drie dagen geleden ben ik teruggekeerd uit Colombia, via New York, waar ik de laatste dag van de twee WTC-wolkenkrabbers heb meegemaakt. Dat kon ik echter niet weten.

In Colombia zag ik – net als in een reeks andere landen – burgeroorlog, moord en geweld, armoede, werkloosheid, kinderarbeid. Ik heb straatkinderen gezien die men opruimde als zwerfvuil, ik heb zieke kinderen gezien die men de toegang weigerde tot een kliniek omdat er geen geld is om hen te genezen. In al die landen gaat het om miljoenen slachtoffers. Het gaat om mensen met een hart, mensen met een familie. Ook dat is – om de eerste minister te citeren – een tragedie voor de mensheid. Ook dat is niet ethisch, ook dat is niet humaan, ook dat is een inbreuk op de rechtsstaat. Vooral – en hier kom ik weer bij de actualiteit – is dat de ware voedingsbodem van het terrorisme.

Wat staat daar tegenover in onze westerse wereld? 0,4%, of misschien intussen 0,5% van het BNP wordt uitgetrokken voor ontwikkelingssamenwerking. Het zijn slechts nootjes. Zelfs de voorgestelde 0,7% van het BNP – die we dus niet eens halen – schieten te kort. Wat stellen wij tegenover deze feiten? Een hele reeks conferenties, waarvan de laatste een paar maanden geleden plaatsvond te Brussel. Telkens opnieuw wordt de derde wereld gepaaid met mooie woorden. Telkens blijft hij achter met hoop en vooral met frustraties. Die mentaliteit van "wij zijn de sterksten en dat willen wij geweten hebben" is de ware voedingsbodem voor het terrorisme. Die mentaliteit laat toe dat godsdienst gebruikt en vooral misbruikt wordt om andere doeleinden na te streven. Dit moet men op langere termijn aanpakken.

Ik wil mijn betoog beperken tot nog een laatste concrete suggestie. Ik wil vragen dat men eindelijk alle diplomatieke middelen aanwendt om het Palestijnse conflict tot een oplossing te brengen. Ik heb in dit Huis al tientallen betogen gehouden – en ik overdrijf niet – over dit probleem. Ik heb daarin de haat aan weerskanten aangeklaagd. Het is diezelfde haat die ons de gebeurtenissen van

11 september 2001 heeft opgeleverd.

Enkele maanden geleden heb ik een interpellatieverzoek ingediend, dat later werd omgewerkt tot een vraag, om te vragen dat onze regering bij de Palestijnse autoriteiten zou protesteren tegen het misbruik van religie in hun schoolboeken en op hun televisiezenders, waar Palestijnse autoriteiten kinderen aanzetten tot zelfmoord. Ik durf die dingen aan te klagen omdat ik ook al tientallen keren het Israëlische geweld heb aangeklaagd. Mijn standpunt is en blijft dat men het geweld en de haat langs alle kanten moet aanpakken. Op termijn blijft er maar één oplossing, namelijk het creëren van een rechtvaardige wereld. Dit zal een heel andere inspanning vergen dan de schamele 0,4% die wij vandaag opbrengen voor de derde wereld. Tot hier mijn aanbreng in dit dossier.

01.19 Sabine de Bethune (CVP) (Senaat): Heren voorzitters, heren ministers, collega's, namens de CVP-fractie van de Senaat wil ik mij aansluiten bij collega Eyskens. In navolging van de regering en de vorige sprekers wil ik ons medeleven betuigen aan de mensen die persoonlijk getroffen zijn door deze terreurdaden. Wij zijn volledig solidair met de Verenigde Staten. Wij willen dat ons land zich opstelt als een loyale partner binnen het bondgenootschap en als een moedige verdediger van de democratie en de humanistische waarden.

Ik zal niet herhalen wat de heer Eyskens met zoveel brio heeft gezegd. Ik wil slechts een aantal bijkomende punten aanhalen. Wij kunnen misschien even stilstaan bij deze crisis die wij allemaal als heel ernstig ervaren. De crisis is zodanig ernstig dat het een kruispunt kan worden in de moderne geschiedenis. Wij kunnen misschien op lange termijn met meer daadkracht denken. Wij mogen ons niet langer beperken tot grote woorden en grote waarden. Wij moeten de grote waarden met meer daadkracht vorm kunnen geven.

Ik wil namens de CVP vier tot vijf korte bemerkingen formuleren. Ten eerste, wij menen dat alles in het werk moet worden gesteld om de spiraal van geweld nu te vermijden en te doorbreken. Men kan deze terreurdaden, die zoveel burgers raken, niet beantwoorden met het raken van andere burgers. Alles moet in het werk worden gesteld – en de ruimte moet worden afgedwongen – voor de dialoog en de onderhandelingen. België en de Europese Unie moeten op diplomatiek vlak een voortrekkersrol vervullen. Ze moeten de Verenigde Staten hierin als bondgenoot betrekken.

Ten tweede, de CVP meent dat er gewerkt moet worden aan de opbouw van een betere internationale rechtsorde. Ook daarvoor moet deze crisis worden aangegrepen. De heer Eyskens heeft daarnet al aangehaald dat het Internationaal Gerechtshof operationeel moet worden gemaakt. Het mandaat moet worden aangepast. De Verenigde Staten kunnen hieraan ook een bijzondere bijdrage leveren. Verscheidene collega's, ook van andere fracties, denken blijkbaar in dezelfde richting.

Ten derde, de inspanningen van de internationale gemeenschap moeten opgevoerd worden om de voedingsbodem van het terrorisme weg te nemen, de kloof tussen Noord en Zuid te dichten en een meer rechtvaardige wereld op te bouwen. Er moeten ook eindelijk efficiënte mechanismen voor conflictpreventie opgezet worden. Dat zijn inderdaad grote woorden. Wij moeten ons echter afvragen welke structuren wij wensen op te bouwen op om de conflictpreventie concreet te maken en om efficiënt werk te maken van de bescherming van de mensenrechten.

Ten vierde, de CVP pleit ook voor een goed bestuur, good government. Wij gebruiken die woorden zo graag in onze dialoog met het Zuiden. Laten wij het principe van good government ook toepassen op ons eigen bestuur en in de manier waarop wij de strijd met de georganiseerde criminaliteit aangaan. Hierbij denk ik heel concreet hoe wij met meer slagkracht, ook in België, de strijd tegen drughandel, mensenhandel, maffia, enzovoort, kunnen opvoeren. Wij moeten de humanistische waarden perfect kunnen afwegen in de manier waarop wij omgaan met onze nationaliteitswet, met ons visum- en ons vreemdelingenbeleid. Wij moeten dit op een efficiënte manier afwegen, want een goed bestuur is het beste antwoord op onzekerheid en terrorisme.

Ten vijfde, wens ik een woord te zeggen over andere schokkende beelden. Gisteren en eergisteren zijn er vreugdetaferelen geweest op sommige plaatsen in de wereld bij de beelden van het geweld dat de Verenigde Staten heeft getroffen. Dit vraagt van ons, politici, een hernieuwde inzet om de terreurdaden die zich voordoen juist te duiden. Het gaat niet om een conflict tussen regio's, culturen of gemeenschappen. Het gaat daarentegen om een conflict tussen democratie en terrorisme. Het vormt voor ons een sterke uitdaging om dit conflict juist te duiden. De eerste minister heeft dit in zijn inleiding ook gezegd. Wij moeten dit ook bij ons in

de gemeenschappen op die manier duiden. Wij moeten ons blijven inzetten voor een multiculturele en ethisch-culturele samenleving in de wereld en bij ons. Wij geloven namelijk in die waarden en willen ons daar dan ook eendrachtig voor inzetten.

01.20 Patrick Vankrunkelsven (VU&ID) (Senaat): Heren voorzitters, geachte ministers en collega's, ik sluit mij aan bij het medeleven dat hier door de vele sprekers voor mij werd betuigd. Ik geloof ook – en mijn fractie sluit zich daarbij aan – dat in de huidige dramatische omstandigheden onze onvoorwaardelijke steun en solidariteit met de Verenigde Staten terecht zijn. Dit alles werd reeds in zijn historische context geplaatst en ik voeg eraan toe dat wij de wederzijdse solidariteit in stand moeten houden. Ons land heeft zich als lid van de NAVO hierbij aangesloten en het toepasselijk maken van artikel 5 was hiervan een logisch gevolg. De oorlogsverklaring aan het terrorisme is een noodzaak.

Ik wil daarbij toch ook – en ik sluit mij aan bij de twee vorige sprekers – een aantal kanttekeningen maken. Ik ben er heel blij om dat onze minister van Buitenlandse Zaken, Louis Michel, uitdrukkelijk heeft gepleit voor zelfbeheersing en voorzichtigheid. Ik hoop dat hij met dit uitdrukkelijke standpunt ook heeft willen zeggen dat, naast de solidariteit op het militaire vlak, wij ook een belangrijke rol moeten vervullen op andere internationale fora. Als voorzitter van de Europese Unie kunnen wij in dit verband meer dan ooit een belangrijke rol spelen.

Vele commentatoren uit de wetenschappelijke en politieke wereld zijn ervoor bevreesd dat er momenteel een beetje te eenzijdig wordt gepleit voor militaire actie. Stomverbaasd heb ik vastgesteld dat ook in ons land plots een aantal mensen, naar aanleiding van deze gebeurtenissen, pleiten voor een zo snel mogelijke installatie van het antiraketterschild. De huidige gebeurtenissen tonen juist aan dat ons militaire apparaat soms machteloos staat tegenover de blinde haat van terroristen. Deze perverse vormen van terrorisme en de voedingsbodem ervan behoeven andere maatregelen. Indien het uitzichtloze lijden en een leven zonder toekomst blijvend zijn – en natuurlijk is Palestina daar een voorbeeld van – zullen er ook blijvend latente reservoirs bestaan voor kamikazeterroristen, waar wij niet onmiddellijk een antwoord tegen hebben. Ik vraag dan ook uitdrukkelijk – wij blijven akkoord met de maatregelen die onze regering heeft genomen – dat wij van de belangrijke rol die wij als Belgen binnen de Europese context kunnen spelen,

gebruik zouden maken om diplomatieke acties op gang te brengen.

Het gevaar bestaat dat, als de boodschap die wij aan het Midden-Oosten overbrengen voornamelijk gebaseerd is op de militaire poot van de NAVO, de Noord-Zuid-tegenstelling waartoe ook het Midden-Oosten behoort alleen maar zal toenemen. Ik vraag dan ook dat wij via de Europese Unie, maar ook via de Verenigde Naties, een proces op gang zouden brengen waarbij - ook anderen hebben hierom gevraagd - met andere methoden meer fundamentele oplossingen worden aangebracht en wij pleiten hierbij tevens voor eerlijke verhoudingen in de wereld.

01.21 Herman De Croo: Dames en heren, wij hebben twaalf uiteenzettingen gehoord. Mijnheer de eerste minister, ik veronderstel dat de regering daarop wenst te antwoorden.

01.22 Eerste minister Guy Verhofstadt: Mijnheer de voorzitter, ik denk dat wij vanmiddag in alle sereniteit een belangwekkend debat hebben gevoerd. Ik zou alle collega's willen bedanken voor de unanimiteit en eensgezindheid die zij hebben getoond. Ik heb zowel van de meerderheidsfracties als van deze van de oppositie onthouden dat wij inderdaad op een solidaire wijze, schouder aan schouder met onze Amerikaanse bondgenoten, de terreur zullen moeten te lijf gaan. Ik heb van iedereen gehoord dat dit op een evenwichtige wijze moet gebeuren op alle internationale podia: de NAVO, de Europese Unie en de Verenigde Naties. Wij zullen dat ook doen.

Je me réjouis donc de la sérénité avec laquelle cette réunion s'est tenue et de votre soutien unanime vis-à-vis de la position du gouvernement. Je précise que nous n'avons jamais adressé quelque réserve que ce soit à l'égard de l'OTAN, comme cela a été suggéré par l'un des orateurs. Je tiens à le souligner.

Il est important que notre pays soit unanime, tout d'abord dans l'analyse des faits. Comme je l'ai déjà dit, cette attaque n'était pas uniquement dirigée contre les Etats-Unis mais contre nos sociétés "ouvertes", à savoir des sociétés multiculturelles, tolérantes, démocratiques, basées sur des valeurs humaines. Je me réjouis du fait que tout le monde adopte de tels principes.

Heren voorzitters, ten tweede is het de bedoeling van de regering deze solidariteit niet alleen te uiten in woorden - ik herhaal het nogmaals opdat

er geen misverstanden zouden bestaan -, maar ook in daden om te zetten. Het is van belang dat wij, als voorzitter van de Europese Unie, er telkens voor zorgen dat de Europese Unie daarbij als één geheel, met één stem kan optreden. Dat is de beste bijdrage die wij, Europeanen, kunnen leveren aan enerzijds, het bestrijden van de terreur en anderzijds, aan het vestigen van een wereldvrede. Europa, het oude continent, maar in de goede zin van het woord, staat voor humanisme, democratie en een ethische benadering van de problemen. Alles gaat hier tenslotte om ethiek. Ik heb respect voor alle levensbeschouwingen, maar dat kan ik moeilijk opbrengen voor degenen die levensbeschouwingen promoten die ingaan tegen morele, ethische, humane waarden waarvoor wij in Europa en in de wereld staan.

Ik wil besluiten met een oproep tot iedereen in het Parlement om deel te nemen aan de rouwdag die de Europese Unie morgen heeft afgekondigd en aan het ogenblik van stilte dat om 12.00 uur in de hele Europese Unie zal worden bewaard als een uiting van onze solidariteit met de slachtoffers en de familie van de slachtoffers.

01.23 Herman De Croo: Collega's, met uw instemming wil ik hier deze vergadering beëindigen. Ik denk dat het de beste manier is om dit te doen.

Je clos ici la réunion en remerciant nos collègues, les sénateurs, les représentants du Parlement européen, les députés et le gouvernement.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.

*De vergadering wordt gesloten om 18.55 uur.
La séance est levée à 18.55 heures.*

BIJLAGEN

**GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN DE COMMISSIES
VOOR DE LANDSVERDEDIGING, VOOR
DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE
ALGEMENE ZAKEN EN HET
OPENBAAR AMBT,
EN VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN VAN DE KAMER**

**EN VAN DE COMMISSIES VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN
VOOR DE LANDSVERDEDIGING,
EN VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN
EN VOOR DE ADMINISTRatieve
AANGELEGENHEDEN
VAN DE SENAAT**

DONDERDAG 13 SEPTEMBER 2001

ANNEXES

**COMMISSIONS RÉUNIES DE LA
DÉFENSE NATIONALE,
DE L'INTÉRIEUR,
DES AFFAIRES GÉNÉRALES
ET DE LA FONCTION PUBLIQUE
ET DES RELATIONS EXTÉRIEURES
DE LA CHAMBRE**

**ET DES COMMISSIONS
DES RELATIONS EXTÉRIEURES ET DE
LA DÉFENSE,
ET DE L'INTÉRIEUR ET DES
AFFAIRES ADMINISTRATIVES
DU SÉNAT**

JEUDI 13 SEPTEMBRE 2001

Press & Media **NATO – OTAN** Presse & Médias

12 september/septembre 2001
Communiqué
PR/CP (2001) 123

DECLARATION DU CPEA¹

Nous, pays membres du Conseil de partenariat euro-atlantique, nous sommes réunis aujourd'hui pour exprimer notre solidarité avec le peuple des Etats-Unis d'Amérique, à la suite des tragiques événements d'hier. Ces actions atroces, brutales et insensées, ont provoqué des souffrances d'une extrême ampleur. Notre plus profonde sympathie va aux victimes et à leurs familles.

Nous sommes horrifiés par ces actes barbares, que nous condamnons de façon inconditionnelle. Ces actes constituent une attaque contre nos valeurs communes. Nous ne tolérerons pas que ces valeurs soient menacées par ceux qui suivent la voie de la violence. Nous nous engageons à entreprendre tous les efforts pour combattre le fléau que constitue le terrorisme. Nous sommes unis dans notre conviction que les idéaux de partenariat et de coopération l'emporteront.

(1) Les pays membres du CPEA sont: Albanie, Allemagne, Arménie, Autriche, Azerbaïdjan, Bélarus, Belgique, Bulgarie, Canada, Croatie, Danemark, Espagne, Estonie, Etats-Unis, Ex-République Yougoslave de Macédoine*, Finlande, France, Géorgie, Grèce, Hongrie, Irlande, Islande, Italie, Kazakhstan, Lettonie, Lituanie, Luxembourg, Moldova, Norvège, Ouzbékistan, Pays Bas, Pologne, Portugal, République Kirghize, République Slovaque, République Tchèque, Roumanie, Royaume-Uni, Russie, Slovénie, Suède, Suisse, Tadjikistan, Turquie, Turkménistan, Ukraine.

* La Turquie reconnaît la République de Macédoine sous son nom constitutionnel.

Press & Media **NATO – OTAN** Presse & Médias

12 september/septembre 2001
Communiqué
PR/CP (2001) 123

STATEMENT BY THE EURO-ATLANTIC PARTNERSHIP COUNCIL ¹

We, the member nations of the Euro-Atlantic Partnership Council, gathered today to express our solidarity with the people of the United States of America following yesterday's tragic events. These brutal and senseless atrocities have caused suffering on a massive scale. Our deepest sympathies go to the victims and their families.

We are appalled by these barbaric acts and condemn them unconditionally. These acts were an attack on our common values. We will not allow these values to be compromised by those who follow the path of violence. We pledge to undertake all efforts to combat the scourge of terrorism. We stand united in our belief that the ideals of partnership and co-operation will prevail.

(1) EAPC Member countries are: Albania, Armenia, Austria, Azerbaijan, Belarus, Belgium, Bulgaria, Canada, Croatia, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Georgia, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Kazakhstan, Kyrgyz Republic, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Moldova, the Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Russia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, the former Yugoslav Republic of Macedonia*, Tadjikistan, Turkey, Turkmenistan, Ukraine, United Kingdom, United States, Uzbekistan.

* Turkey recognises the Republic of Macedonia with its constitutional name.

Press & Media **NATO – OTAN** Presse & Médias

12 september/septembre 2001

Communiqué

PR/CP (2001) 124

DECLARATION DU CONSEIL DE L'ATLANTIQUE NORD

Le 12 septembre, le Conseil de l'Atlantique Nord a tenu une nouvelle réunion, au lendemain des effroyables attaques menées contre les Etats-Unis d'Amérique.

Le Conseil a décidé que, s'il est établi que cette attaque était dirigée depuis l'étranger contre les Etats-Unis, elle sera assimilée à une action relevant de l'Article 5 du Traité de Washington, qui stipule qu'une attaque armée contre l'un ou plusieurs des pays alliés, en Europe ou en Amérique du Nord, sera considérée comme une attaque dirigée contre tous les Alliés. Le Conseil a demandé au Secrétaire général d'informer le Secrétaire général des Nations Unies de cette décision.

L'engagement en faveur de la légitime défense collective, tel qu'il est inscrit dans le Traité de Washington, avait été pris à l'origine dans des circonstances très différentes de celles qui prévalent maintenant, mais il n'en demeure pas moins valable et essentiel aujourd'hui, dans un monde confronté au fléau qu constitue le terrorisme international. Lors de leur réunion au Sommet de Washington, en 1999, les Chefs d'état et de gouvernement des pays de l'OTAN avaient rendu hommage au succès de l'Alliance, qui a réussi à assurer la liberté de ses membres durant la Guerre froide et a rendu possible la construction d'une Europe entière et libre. Mais ils avaient également reconnu l'existence de risques très divers, dont certains totalement différents de ceux qui avaient justifié la création de l'OTAN. Ils avaient plus particulièrement condamné le terrorisme, qualifié de grave menace pour la paix et la stabilité, et réaffirmé qu'ils étaient déterminés à le combattre conformément à leurs engagements réciproques, leurs engagements internationaux et leurs législations nationales.

Le Traité de Washington stipule qu'en cas d'attaque justifiant l'application des dispositions de l'Article 5, chaque Allié assistera la partie ainsi attaquée en prenant toute action qu'il jugera nécessaire. Par conséquent, des Alliés des Etats-Unis au sein de l'OTAN se tiennent prêts à leur apporter l'assistance qui pourrait être nécessaire à la suite de ces actes barbares.

CONCLUSIES VAN DE EUROPESE RAAD

De Raad heeft de diepe solidariteit van de Europese Unie met het Amerikaanse volk uitgesproken en heeft zijn goedkeuring gehecht aan een verklaring waarin de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten veroordeeld worden.

De Raad is op de hoogte gesteld van de veiligheidsmaatregelen die door de lidstaten zijn getroffen. Met het oog op een maximale samenwerking tussen de lidstaten verzoekt de Raad aan de Raadsformaties Justitie/Binnenlandse Zaken en Vervoer op korte termijn alle noodzakelijke maatregelen te nemen om het hoogste veiligheidsniveau te handhaven, met name wat het luchtvervoer betreft, alsmede alle vereiste maatregelen ter bestrijding van terrorisme en ter voorkoming van aanslagen. De Raad Justitie/Binnenlandse Zaken van 27 en 28 september, of eventueel eerder, en de informele Raad Vervoer van 14 en 15 september zullen de reeds genomen maatregelen en de nog te nemen aanvullende maatregelen evalueren. De Raad verklaart opnieuw vastbesloten te zijn elke vorm van terrorisme met alle hem ter beschikking staande middelen te bestrijden. Tevens heeft de Raad nota genomen van de verklaring van de Commissie en van de voorzitter van de Raad ECOFIN.

De Raad heeft het voorzitterschap, de hoge vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en de Commissie verzocht zo spoedig mogelijk een verslag uit te brengen over de concrete maatregelen die kunnen worden aanbevolen om de uitvoering en de versterking van de operationele instrumenten van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en die op het gebied van justitie en binnenlandse zaken te bespoedigen. Deze maatregelen zullen gericht zijn op vergroting van de capaciteit van de Europese Unie om, samen met de Verenigde Staten en andere partners, het internationale terrorisme effectief te bestrijden.

De Raad is voornemens regelmatig op dit vraagstuk terug te komen, in het bijzonder teneinde alle acties van de Unie te coördineren.

CONCLUSIONS DU CONSEIL

Le Conseil a exprimé la profonde solidarité de l'Union européenne avec le peuple américain et a approuvé une déclaration condamnant les attentats terroristes aux Etats-Unis.

Le Conseil a été informé des mesures de sécurité prises par les Etats membres. Afin d'assurer une coopération maximale entre ceux-ci, le Conseil demande à ses formations Justice/Affaires intérieures et Transports de prendre à bref délai toutes les mesures nécessaires afin de maintenir le degré de sécurité le plus élevé, notamment dans le domaine des transports aériens, ainsi que toute mesure indiquée afin de combattre le terrorisme et d'en prévenir les attentats. Le Conseil Justice/Affaires intérieures des 27 et 28 septembre, le cas échéant plus tôt, ainsi que la réunion informelle des ministres des transports des 14 et 15 septembre évalueront les mesures qui auront déjà été prises ainsi que celles qui devraient les compléter. Le Conseil réaffirme sa détermination à combattre toute forme de terrorisme avec tous les moyens à sa disposition. Le Conseil a également pris note de la déclaration de la Commission et du président du Conseil 'Ecofin'.

Le Conseil a demandé à la présidence, au Haut représentant pour la politique étrangère et de sécurité commune et à la Commission de présenter, dans les meilleurs délais, un rapport sur les mesures concrètes qui pourraient être recommandées pour accélérer la mise en œuvre et le renforcement des instruments opérationnels dans les domaines de la politique étrangère et de sécurité commune et de la justice et des affaires intérieures. Ces mesures viseront à accroître la capacité de l'Union européenne à mener, avec les Etats-Unis et d'autres partenaires, une lutte efficace contre le terrorisme international.

Le Conseil a l'intention pour sa part d'y revenir de manière régulière afin notamment d'assurer la coordination de l'ensemble des actions de l'Union.

CONCLUSIONS OF THE COUNCIL

The Council expressed the profound solidarity of the European Union with the American people and approved a declaration condemning the terrorist attacks in the United States.

The Council was informed of the security measures taken by the Member States. To ensure maximum cooperation between the latter, the Council asks its Justice and Home Affairs and Transport compositions to take all the necessary measures as soon as possible to maintain the highest level of security, particularly in the field of air transport, and any other measure needed to combat terrorism and prevent terrorist attacks. The Justice and Home Affairs Council meeting on 27 and 28 September, or if necessary earlier, and the informal Transport Council meeting on 14 and 15 September will evaluate the measures which will already have been taken and those which should supplement them. The Council reaffirms its determination to combat all forms of terrorism with all the resources at its disposal. The Council also took note of the declaration by the Commission and the President of the ECOFIN Council.

The Council has requested the Presidency, the High Representative for the Common Foreign and Security Policy and the Commission to submit, as soon as possible, a report on concrete measures that may be recommended to speed up the implementation and the strengthening of the operational instruments of both the Common Foreign and Security Policy and Justice and Home Affairs. These measures will be aimed at increasing the capacity of the European Union to effectively fight, together with the United States, international terrorism.

The Council intends to return to this regularly in order to ensure coordination of all the European Union's action.

Gezamenlijke verklaring van Nicole Fontaine, voorzitter van het Europees Parlement, Guy Verhofstadt, voorzitter van de Europese Raad, Romano Prodi, voorzitter van de Europese Commissie, Louis Michel, voorzitter van de Raad Algemene Zaken en Javier Solana, Hoog Vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie

Bij monde van Nicole Fontaine, voorzitter van het Europees Parlement, Guy Verhofstadt, voorzitter van de Europese Raad, Romano Prodi, voorzitter van de Europese Commissie, Louis Michel, voorzitter van de Raad Algemene Zaken en Javier Solana, Hoog Vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid van de Europese Unie, kondigt de Europese Unie aan om op vrijdag 14 september een dag van rouw en solidariteit met het Amerikaanse volk te organiseren.

De Staats- en regeringsleiders van de 15 lidstaten van de Europese Unie zullen om 6 uur 's ochtends (Brusselse tijd) een gezamenlijke verklaring bekendmaken. Om 12 uur (Brusselse tijd) zullen in de hele Europese Unie 3 minuten stilte worden in acht genomen, waarbij alle activiteiten tot stilstand zullen komen.

De landen die kandidaat zijn voor toetreding tot de Europese Unie, worden uitgenodigd om zich aan te sluiten bij deze solidariteitsactie.

Met deze uiting van solidariteit wil de bevolking van de Europese Unie haar diep medeleven betuigen met het verdriet en de pijn van het Amerikaanse volk.

Brussel, 12 september 2001

Déclaration conjointe de Nicole Fontaine, Présidente du Parlement européen, de Guy Verhofstadt, Président du Conseil européen, de Romani Prodi, Président de la Commission européenne, de Louis Michel, Président du Conseil des Affaires générales, et de Javier Solana, Haut-représentant pour la Politique étrangère et de sécurité commune de l'Union européenne.

Par la voix de Nicole Fontaine, Présidente du Parlement européen, de Guy Verhofstadt, Président du Conseil européen, de Romani Prodi, Président de la Commission européenne, de Louis Michel, Président du Conseil des Affaires générales, et de Javier Solana, Haut-représentant pour la Politique étrangère et de sécurité commune de l'Union européenne, l'Union européenne décrète que le vendredi 14 septembre marquera une journée de deuil et de solidarité avec le peuple américain.

Les Chefs d'Etat et de Gouvernement des 15 Etats membres présenteront une déclaration commune à 6 heures du matin (heure de Bruxelles). A 12 heures (heure de Bruxelles), 3 minutes de silence seront respectées dans toute l'Union européenne et toutes les activités seront alors interrompues.

Les pays candidats à l'adhésion à l'Union européenne sont invités à se joindre à cette action de solidarité.

Par ce geste de solidarité, la population de l'Union européenne entend s'associer à la tristesse et à la douleur qui frappent le peuple américain.

Bruxelles, le 12 septembre 2001

Joint statement of Nicole Fontaine, President of the European Parliament, Guy Verhofstadt, President of the European Council, Romano Prodi, President of the European Commission, Louis Michel, President of the General Affairs Council and Javier Solana, High Representative for the Common Foreign and Security Policy of the European Union

Nicole Fontaine, President of the European Parliament, Guy Verhofstadt, President of the European Council, Romano Prodi, President of the European Commission, Louis Michel, President of the General Affairs Council and Javier Solana, High Representative for the Common Foreign and Security Policy of the European Union, hereby announce, on behalf of the European Union, that Friday, 14 September will be a day of mourning and solidarity with the American people.

The heads of state and government of the 15 EU Member States will issue a joint statement at 6 a.m. (Brussels time). At 12 noon (Brussels time), a 3-minute silence will be observed, with all activity coming to a standstill.

Countries that are candidates for EU accession are also invited to take part in this display of solidarity.

In observing this silence, the people of the European Union wish to express their deep sympathy with the grief and pain suffered by the people of the United States of America.

Brussels, 12 September 2001

Discours prononcé par le premier ministre Guy Verhofstadt devant le Parlement européen sur les attaques aux Etats-Unis

Madame la Présidente
Mesdames, Messieurs,

Il y a à peine un peu plus de 24 heures, les Etats-Unis étaient frappés par une attaque d'une envergure et d'une brutalité sans précédent. En ce moment-même, des femmes, des hommes, des enfants, de tous âges, de toutes convictions et de toutes origines, luttent pour leur vie. D'autres pleurent la perte d'un proche. D'autres encore sont rongés par l'angoisse dans l'attente de nouvelles rassurantes sur le sort de disparus.

Nos pensées vont vers ce peuple ami frappé par la violence abjecte et barbare. Nous voudrions pouvoir lui exprimer à quel point nous sentons proches de ses souffrances. Aujourd'hui, nous nous sentons tous américains.

Parce que, ne nous y trompons pas, au-delà des Etats-Unis et de ses habitants, c'est la Démocratie qui est visée. La Démocratie et ses valeurs de liberté, de tolérance et d'humanité, qui sont l'exact opposé d'un terrorisme aveugle et suicidaire.

Comme êtres humains, comme démocrates et comme européens, nous ne pouvons, nous ne pourrions jamais nous résigner à cette barbarie.

L'Union que nous voulons construire trouve justement son origine dans le rejet de la haine, du fanatisme et de la folie meurtrière qui ont failli conduire notre Continent à sa perte.

Face à cette tragédie, nous ne pouvons négliger aucun geste concret, aucun geste fort.

Différents Etats membres ont pris les initiatives qui s'imposaient pour venir en aide aux Etats-Unis d'Amérique.

Au nom de l'Union, et après m'être entretenu avec tous ses dirigeants, j'ai exprimé au Président Bush nos condoléances les plus sincères.

En signe de solidarité et de fraternité, l'Union européenne décrète que le vendredi 14 septembre marquera une journée de deuil et de solidarité avec le peuple américain.

Les Chefs d'Etat et de Gouvernement des 15 Etats membres présenteront une déclaration commune à 6 heures du matin (heure de Bruxelles). A 12 heures (heure de Bruxelles), la population de l'Union européenne est invitée à observer 3 minutes de silence et toutes les activités seront alors interrompues.

Les pays candidats à l'adhésion à l'Union européenne sont invités à se joindre à cette action de solidarité.

Par ce geste, les pays de l'Union européenne et tous ceux qui partagent ses valeurs humanistes et démocratiques, entendent s'associer à la tristesse et à la douleur qui frappent le peuple américain.

Mercredi, le 12 septembre 2001

Toespraak van eerste minister Guy Verhofstadt in het Europees Parlement over de terreuraanslagen in de VS

Mevrouw de voorzitter,
Dames en heren,

Nauwelijks 24 uur geleden werden de Verenigde Staten geraakt op een schaal en met een brutaliteit zonder voorgaande. Op dit eigenste ogenblik vechten vrouwen, mannen, kinderen, van alle leeftijden, van alle overtuigingen en van elke herkomst, voor hun leven. Anderen betreuren het verlies van een familielid of een vriend. Nog anderen worden verscheurd door angst in afwachting van meer nieuws over het lot van de vermisten.

Onze gedachten gaan naar dit bevriende volk dat wordt geconfronteerd met een verschrikkelijk en barbaars geweld. Wij willen dit volk vertellen hoezeer wij met hen meevoelen in dit verdriet en deze pijn. Vandaag zijn wij ook Amerikanen.

Want laat hierover geen twijfel bestaan, naast de Verenigde Staten en haar inwoners is het de Democratie zelf die wordt gevisieerd. De Democratie en haar waarden van vrijheid, verdraagzaamheid en humanisme, die precies het tegendeel zijn van een blind en barbaars terrorisme.

De Unie die wij proberen op te bouwen, vindt juist haar oorsprong in de afwijzing van de haat, van het fanatisme en van de moordende waanzin die ons continent tot aan de rand van de afgrond hebben gebracht.

Tegenover deze tragedie mogen we geen enkel concreet gebaar, geen enkele sterke geste verwaarlozen.

Verschillende lidstaten hebben reeds initiatieven genomen om de Verenigde Staten van Amerika te helpen.

In naam van de Unie, en nadat ik met de leiders van alle lidstaten heb gesproken, heb ik aan President Bush ons diepste medeleven overgemaakt.

Als teken van solidariteit en medeleven, heeft de Unie besloten dat op vrijdag 14 september een dag van rouw en van solidariteit met het Amerikaanse volk zal worden in acht genomen.

De Staats- en regeringsleiders van de 15 lidstaten van de Europese Unie zullen om 6 uur 's ochtends (Brussels tijd) een gezamenlijke verklaring bekend maken. Om 12 uur (Brussels tijd) zullen in de hele Europese Unie 3 minuten stilte worden in acht genomen, waarbij alle activiteiten tot stilstand zullen komen.

De landen die kandidaat zijn voor toetreding tot de Europese Unie, worden uitgenodigd om zich aan te sluiten bij deze solidariteitsactie.

Met deze uiting van solidariteit wil de bevolking van de Europese Unie haar diep medeleven betuigen met het verdriet en de pijn van het Amerikaanse volk.

Woensdag, 12 september 2001

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

GEMEENSCHAPPELIJKE VERGADERING VAN DE
COMMISSIES VOOR DE LANDSVERDEDIGING, VOOR
DE BINNENLANDSE ZAKEN, DE ALGEMENE ZAKEN
EN HET OPENBAAR AMBT,
EN VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN IN DE
KAMER

EN VAN DE COMMISSIES VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN EN VOOR DE LANDSVERDEDIGING,
EN VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR DE
ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN VAN DE
SENAAT

COMMISSIONS REUNIES DE LA DEFENSE
NATIONALE,
DE L'INTERIEUR, DES AFFAIRES GENERALES ET DE
LA FONCTION PUBLIQUE ET DES RELATIONS
EXTERIEURES DE LA CHAMBRE

ET DES COMMISSIONS DES RELATIONS
EXTERIEURES ET DE LA DEFENSE,
ET DE L'INTERIEUR ET DES AFFAIRES
ADMINISTRATIVES DU SENAT

Donderdag

13-09-2001

17:00 uur

jeudi

13-09-2001

17:00 heures

INHOUD

DE TERRORISTISCHE AANSLAGEN IN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA 1

Mededeling van de regering en gedachtewisseling 1

Sprekers: **Herman De Croo**, voorzitter van de Kamer, **Armand De Decker**, voorzitter van de Senaat, **Guy Verhofstadt**, eerste minister, **Mark Eyskens**, **Joëlle Milquet**, **Fientje Moerman**, **Philippe Moureaux**, **Daniel Ducarme**, **Jef Tavernier**, voorzitter van de AGALEV-ECOLO-fractie, **Dirk Van der Maelen**, voorzitter van de SP-fractie, **Paul Galand**, **Jurgen Ceder**, **Ferdie Willems**, **Sabine de Bethune**, **Patrick Vankrunkelsven**

SOMMAIRE

LES ATTENTATS TERRORISTES AUX ETATS-UNIS D'AMÉRIQUE 1

Communication du gouvernement et échange de vues 1

Orateurs: **Herman De Croo**, président de la Chambre, **Armand De Decker**, président du Sénat, **Guy Verhofstadt**, premier ministre, **Mark Eyskens**, **Joëlle Milquet**, **Fientje Moerman**, **Philippe Moureaux**, **Daniel Ducarme**, **Jef Tavernier**, président du groupe AGALEV-ECOLO, **Dirk Van der Maelen**, président du groupe SP, **Paul Galand**, **Jurgen Ceder**, **Ferdie Willems**, **Sabine de Bethune**, **Patrick Vankrunkelsven**

GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN DE
COMMISSIES VOOR DE
LANDSVERDEDIGING, VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN, DE
ALGEMENE ZAKEN EN HET
OPENBAAR AMBT, EN VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN
VAN DE KAMER

COMMISSIONS REUNIES DE LA
DEFENSE NATIONALE, DE
L'INTERIEUR, DES AFFAIRES
GENERALES ET DE LA FONCTION
PUBLIQUE ET DES RELATIONS
EXTERIEURES DE LA CHAMBRE

EN VAN DE COMMISSIES VOOR
DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN EN VOOR DE
LANDSVERDEDIGING, EN VOOR
DE ADMINISTRATIEVE
AANGELEGENHEDEN VAN DE
SENAAT

ET DES COMMISSIONS DES
RELATIONS EXTERIEURES ET DE
LA DEFENSE,
ET DE L'INTERIEUR ET DES
AFFAIRES ADMINISTRATIVES DU
SENAT

van

du

DONDERDAG 13 SEPTEMBER 2001

JEUDI 13 SEPTEMBRE 2001

17:00 uur

17:00 heures

De vergadering wordt geopend om 17.00 uur door de heren Herman De Croo en Armand De Decker, voorzitters.

La séance est ouverte à 17.00 heures par MM. Herman De Croo et Armand De Decker, présidents.

De terroristische aanslagen in de Verenigde Staten van Amerika

Les attentats terroristes aux Etats-Unis d'Amérique

01 Mededeling van de regering en gedachtewisseling

01 Communication du gouvernement et échange de vues

01.01 Herman De Croo , voorzitter van de Kamer: Wij willen allereerst een ogenblik stilte in acht nemen voor het afscheid en de droefheid ter gelegenheid van de afschuwelijke toestanden die zich in een bevriend land voordeden.

01.01 Herman De Croo , président de la Chambre : Nous allons tout d'abord observer une minute de silence pour exprimer notre douleur et notre tristesse suite aux terribles événements qui se sont produits dans un pays ami.

De meesten onder ons hebben een van de meest rampzalige gebeurtenissen van deze eeuw met eigen ogen zien gebeuren.

La plupart d'entre nous ont assisté en direct à l'un des drames les plus épouvantables de ce siècle.

De heer De Decker en ikzelf hebben de ambassadeur van de Verenigde Staten verzocht de families van de slachtoffers ons leedwezen te betuigen.

Ik stel u voor een minuut stilte in acht te nemen.

De vergadering neemt een minuut stilte in acht.

Wij hebben met de fractieleiders afgesproken om een woordvoerder per fractie aan het woord te laten gedurende vijf minuten, na de inleiding van de eerste minister.

01.02 Armand De Dedecker , voorzitter van de Senaat: Er werd afgesproken dat een integraal verslag van de vergadering zal worden gepubliceerd. Zodra het verschijnt, zal het worden rondgedeeld.

Mevrouw Anne-Marie Lizin en de heren Jean-Pol Henry en Pierre Chevalier nemen plaats aan het bureau.

01.03 Eerste minister Guy Verhofstadt (Nederlands): Ik laat documenten uitdelen aan de leden van de commissie. Het betreft documenten die gedurende de laatste 48 uren werden opgesteld door het voorzitterschap van de Europese Unie en door de Belgische regering inzake de gebeurtenissen in de Verenigde Staten. Deze gebeurtenissen hebben een golf van medeleven en solidariteit teweeggebracht. Ik wil iedereen bedanken voor de sereniteit die door elkeen werd bewaard.

Laat er geen discussie over bestaan: het gaat om barbaarse daden en laffe aanvallen tegen de menselijkheid, tegen open samenlevingen die multicultureel, tolerant en democratisch zijn. Het zijn geen aanslagen tegen één land, maar tegen de democratie op zich.

Dergelijke misdaden tegen de menselijkheid zijn niet te rechtvaardigen.

Wij moeten onze woede echter kanaliseren.

Bij mijn terugkeer uit Oekraïne stond ik erop, als voorzitter van de Europese Unie en onder meer samen met de heer Javier Solana, ons leedwezen te betuigen aan het Amerikaanse volk en inzonderheid aan de families van de slachtoffers.

M. De Decker et moi-même avons transmis à M. l'ambassadeur des Etats-Unis toutes nos condoléances aux familles des victimes.

Je vous propos d'observer à présent une minute de silence.

L'Assemblée, debout, observe une minute de silence.

Nous avons convenu avec les chefs de groupe de permettre à un porte-parole par groupe de s'exprimer pendant cinq minutes, après l'exposé introductif du premier ministre.

01.02 Armand De Decker , président du Sénat: Il a été convenu qu'il y aurait un compte rendu intégral de notre réunion qui sera distribué dès sa parution.

Mme Anne-Marie Lizin, M. Jean-Pol Henry et M. Pierre Chevalier prennent place au bureau.

01.03 Guy Verhofstadt, premier ministre (en néerlandais): Je vais faire distribuer des documents aux membres de la commission. Il s'agit de documents qui ont été rédigés durant les 48 dernières heures par la présidence de l'Union européenne et par le gouvernement belge sur les événements qui se sont produits aux Etats-Unis. Ces événements ont suscité de très nombreuses marques de sympathie et soulevé une vague de solidarité. Je voudrais remercier chacun pour la sérénité dont il a été fait preuve.

Qu'il n'y ait aucun doute à ce sujet: il s'agit d'actes de barbarie et de lâches attaques contre l'humanité, contre des sociétés ouvertes multiculturelles, tolérantes et démocratiques. Il ne s'agit pas d'attentats commis contre un pays mais contre la démocratie elle-même.

De tels crimes contre la démocratie ne peuvent se justifier.

Nous devons cependant canaliser notre colère.

J'ai tenu, à mon retour d'Ukraine, en tant que président de l'Union européenne, et en compagnie de M. Javier Solana, entre autres, à témoigner notre sympathie au peuple américain et, en particulier, aux familles des victimes.

(Nederlands): Ik heb onmiddellijk namens de EU een aantal initiatieven genomen. Ik heb een buitengewone bijeenkomst van de raad algemene zaken bijeengeroepen; een bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie.

Vrijdag 14 september wordt binnen de EU uitgeroepen als een rouwdag ter nagedachtenis van de verschrikkelijke gebeurtenissen, als teken van solidariteit met het Amerikaanse volk dat in het verleden - ik denk dan aan de tweede wereldoorlog - aan onze zijde stond. Morgen - 14 september - wordt namens de EU een politieke boodschap van solidariteit en medeleven gepubliceerd die ook politieke besluiten zal meedelen namens de Europese Unie.

Om twaalf uur zal er in de vijftien lidstaten van de Europese Unie drie minuten stilte in acht genomen worden als teken van rouw en solidariteit.

De raad van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken die geagendeerd was op 27 september 2001, zal vervroegd doorgaan op 20 september 2001. Er werden maatregelen voorbereid. Het verslag daarover zal op 19 september 2001 klaar zijn. Op 20 september zullen de ministers zich beraden over eventueel bijkomende maatregelen.

(Frans) Als blijk van solidariteit heeft ons land een verklaring goedgekeurd waarvan de tekst u werd bezorgd. In die verklaring verbindt ons land zich ertoe, samen met de overige NAVO-lidstaten, het terrorisme aan de zijde van de Verenigde Staten te bestrijden, strijd die in daden moet uitmonden.

Elk land zal bepalen welke middelen het zal inzetten en welke daden het zal verrichten, maar ik onderstreep dat het met betrekking tot de solidariteit niet louter bij verklaringen zal blijven.

(Nederlands): Gisteren heeft België met de overige landen van de NAVO een verklaring goedgekeurd waardoor de lidstaten zich engageren om deze terreur samen met de Verenigde Staten te bestrijden. Ik benadruk dat bij dergelijke ronkende verklaringen daden moeten worden gevoegd. Solidariteit is een kwestie van meer dan woorden alleen.

De politieke verklaring die morgen wordt gepubliceerd, houdt voor het eerst in de geschiedenis van de Unie een gezamenlijk politiek engagement in van alle Europese instellingen. We moeten vooruitgang boeken op het terrein van de bestrijding van het terrorisme.

(En néerlandais) Au nom de l'UE, j'ai immédiatement pris une série d'initiatives. J'ai convoqué une réunion extraordinaire du Conseil des Affaires générales et une réunion des ministres des Affaires étrangères.

Le vendredi 14 septembre sera décrété journée de deuil, à la mémoire des victimes des événements dramatiques de mardi, en signe de solidarité avec le peuple américain qui, par le passé - je songe en particulier à la seconde guerre mondiale - était à nos côtés. Demain - le 14 septembre - un message de solidarité et de condoléances, qui précisera également les décisions politiques que nous avons prises, sera publié au nom de l'Union européenne.

A midi, trois minutes de silence seront observées dans les 15 Etats membres en signe de deuil et de solidarité.

Le conseil des ministres de la Justice et de l'Intérieur, initialement prévu pour le 27 septembre 2001, sera avancé au 20 septembre 2001. Un certain nombre de mesures ont été préparées. Le rapport à ce sujet sera prêt pour le 19 septembre 2001. Le 20 septembre, les ministres se concerteront à propos d'éventuelles autres mesures.

(En français): Dans un souci de solidarité, notre pays a approuvé une déclaration, dont le texte vous a été remis, où il s'engage, avec les autres Etats membres de l'OTAN, à combattre le terrorisme aux côtés des Etats-Unis, combat qui doit se traduire en actes.

Chaque Etat déterminera les moyens et les actes qu'il mettra en oeuvre, mais la solidarité sera plus qu'une simple affaire de déclarations, je le souligne.

(En néerlandais): Hier, la Belgique a approuvé avec les autres pays de l'OTAN une déclaration dans laquelle les pays membres s'engagent à combattre cette terreur aux côtés des Etats-Unis. J'insiste sur le fait qu'il s'agira de joindre l'acte à la parole. La solidarité n'est pas qu'une question de mots.

La déclaration politique qui sera publiée demain contient, pour la première fois dans l'histoire de l'Union, un engagement politique commun de toutes les institutions européennes. Des progrès doivent être faits sur le terrain de la lutte contre le terrorisme.

(Frans) Het is noodzakelijk om een bijdrage leveren tot het ontstaan van een krachtige en wereldwijde antiterroristische beweging, de nodige middelen ter beschikking van het Europees veiligheids- en defensiebeleid te stellen, een inlichtingenbeleid uit te werken en een gemeenschappelijk Europees defensiebeleid tot stand te brengen. In die geest moet op korte tijd werk worden gemaakt van een Europees aanhoudings- en uitleveringsmandaat in een gemeenschappelijke Europese juridische ruimte, met vonnissen die binnen die ruimte worden geveld. Tevens moeten wij de minst bedeelde landen steunen. Dat is een absolute voorwaarde om vrede te bewerken, waarbij iedere vorm van terrorisme wordt uitgesloten.

(Nederlands): Een aantal maatregelen werd onmiddellijk genomen, dinsdag kort na drie uur. Op Binnenlandse Zaken ging een crisiscentrum van start dat de politiebewaking heeft opgevoerd. De maatregelen richtten zich op vijf domeinen: de Amerikaanse militaire en civiele belangen; de belangen van de staat Israël; de joodse belangen, de Palestijnse belangen en de zetels van de NAVO en de SHAPE. Er was een verhoogde waakzaamheid inzake mogelijke terroristische aanslagen. Sindsdien worden de maatregelen herhaaldelijk geëvalueerd en eventueel verscherpt.

(Frans) De crisiscel van Buitenlandse Zaken werd onmiddellijk opgestart teneinde alle vragen om inlichtingen telefonisch te kunnen beantwoorden. Tevens heeft de minister van Landsverdediging alle nodige maatregelen getroffen.

(Nederlands): Alle ordediensten werden in paraatheid gebracht, het Navo-hoofdkwartier werd beschermd en tijdelijk ontruimd, er werden versterkte maatregelen getroffen in de radarcentra, een aantal F16-gevechtsvliegtuigen werd in paraatheid gebracht en aan Eurocontrol werd een verbod doorgegeven van vluchten boven Brussel. Het College Inlichtingen en Veiligheid heeft meteen vergaderd en vergadert dagelijks. Ten slotte heeft België onmiddellijk twee teams geïnstalleerd in IJsland, een team gespecialiseerd in de verzorging van brandwonden en een identificatieteam. Deze kunnen op verzoek van de VS op korte termijn worden ingezet.

(Frans) Tot zover de maatregelen die door ons land werden genomen.

In Europees verband zal morgenochtend om 6 uur de politieke verklaring van de Vijftien worden gepubliceerd. Die verklaring wordt gesteund door het Europees Parlement, de Commissie en de

(En français): Il est nécessaire de contribuer à l'émergence d'un mouvement antiterroriste fort au niveau mondial, de doter la politique européenne de sécurité et de défense des moyens indispensables, de développer une politique du renseignement et une politique européenne commune de défense. Dans cet esprit, il est nécessaire, à court terme, de créer un mandat européen d'arrestation et d'extradition dans un espace judiciaire européen commun, avec des jugements à l'intérieur de cet espace. Par ailleurs, nous devons apporter notre aide aux pays les moins favorisés. C'est là une condition incontournable pour la conclusion d'une paix excluant tout terrorisme.

(En néerlandais) Une série de mesures ont été prises immédiatement, le mardi après-midi, après 15 h. Au département de l'Intérieur, une cellule de crise, mise en place immédiatement, a renforcé la surveillance policière. Des mesures ont été prises dans cinq domaines : les intérêts militaires et civils américains, l'Etat d'Israël, les intérêts juifs, les intérêts palestiniens et les sièges de l'OTAN et du SHAPE. L'éventualité d'attentats terroristes a donné lieu à une vigilance accrue. Depuis, les mesures sont régulièrement évaluées et, le cas échéant, renforcées.

(En français): La cellule de crise des Affaires étrangères a été immédiatement activée, de manière à répondre aux demandes d'information par téléphone. Enfin, le ministre de la Défense nationale a pris toutes les mesures qui s'imposaient.

(En néerlandais) Tous les services d'ordre ont été mis en état d'alerte, le quartier général de l'OTAN a fait l'objet de mesures de protection et a été temporairement évacué, des mesures ont également été prises dans les centres de contrôle radar, des avions de combat F16 ont été mis en état d'alerte et Eurocontrol a reçu l'ordre d'interdire le survol de Bruxelles. Les services de renseignements et de sécurité se sont immédiatement réunis et continuent à se réunir quotidiennement. Enfin, la Belgique a dépêché sur-le-champ deux équipes en Islande, à savoir une équipe spécialisée dans les soins aux brûlés et une équipe d'identification. A la demande des Etats-Unis, ces équipes pourraient opérer à court terme.

(En français): Voilà les mesures prises au niveau de notre pays.

Au niveau européen, dès demain à 6 heures, sera publiée la déclaration politique des Quinze, qui bénéficie du soutien du Parlement européen, de la Commission et du Haut Représentant.

Hoge Vertegenwoordiger.

(Nederlands): Wij maken een tragedie mee voor de mensheid, die tot gevolg zal hebben dat de wereld er in de toekomst wellicht anders gaat uitzien. Het internationaal terrorisme bedreigt onze samenlevingen en ethische waarden. Die terreur moet worden uitgeroeid. Geen enkele overtuiging die tegen deze humane en ethische waarden ingaat, kan worden getolereerd. Wij moeten schouder aan schouder staan met de VS, in deze donkerste dagen van de geschiedenis, zoals de VS in vroeger tijden aan onze zijde stond.

01.04 Mark Eyskens (CVP): Namens de oppositie buig ik diep voor het leed van de getroffen Amerikanen. Wij zijn als oppositiepartij bereid de eerste minister te steunen. We bieden onze medewerking aan voor zover hij een loyaal, doelmatig en solidair beleid zal voeren.

Men beweert dat terreur een vijand is zonder gezicht. Het zal echter geen week meer duren vooraleer het gelaat van de terroristen zichtbaar zal worden. Degenen die overleven, zullen in Amerika berecht worden.

We zullen met onze eigen verantwoordelijkheid worden geconfronteerd. We pleiten voor een internationale rechtstaat en de inwerkingtreding van een Internationaal Strafgerechtshof, waar ook Amerika deel zal van uitmaken. We pleiten voor de toepassing van de bestaande verdragen en handvesten, met name dat van de Verenigde Naties.

De Verenigde Staten zijn slachtoffer van een oorlogsdaad. Dit stelt hen in staat artikel 51 van het UNO-handvest in te roepen voor een unilateraal militair optreden, mits het in acht nemen van de meldingsplicht. Er bestaat geen twijfel dat zij dit ook zullen doen, weze het niet uit weerwraak.

Wij hopen dat de eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken zullen ijveren voor het aanpakken van het probleem van de proliferatie van de ABC-wapens.

Gisteren heeft de NAVO voor het eerst in zijn geschiedenis de toepassing van artikel 5 goedgekeurd. Wij feliciteren de eerste minister dat hij dit heeft weten door te voeren ondanks verzet in zijn eigen coalitie. Voorbehoud formuleren zou misplaatst geweest zijn. Wij hopen dat de premier en de minister van Buitenlandse Zaken deze houding zullen verder zetten indien het tot militaire acties zou komen.

(En néerlandais) Les événements de mardi constituent une tragédie pour l'humanité entière et affecteront durablement le visage de la planète. Le terrorisme international menace notre société et nos valeurs éthiques. Cette terreur doit être éradiquée. Aucune conviction allant à l'encontre de ces valeurs humaines et éthiques ne peut être tolérée. En ces temps les plus sombres de notre histoire, nous devons être aux côtés des Etats-Unis, qui vinrent à notre aide par le passé.

01.04 Mark Eyskens (CVP): Au nom de l'opposition, je m'incline devant la souffrance du peuple américain. En tant que parti de l'opposition, nous sommes disposés à soutenir le premier ministre. Nous lui proposons notre collaboration, dans la mesure où il entend mener une politique loyale, efficace et solidaire.

On dit que la terreur est un ennemi sans visage. Or, il ne faudra pas une semaine avant que le visage des terroristes ne soit connu. Les survivants seront jugés en Amérique.

Nous nous trouverons face à nos propres responsabilités. Nous plaçons pour un Etat de droit international et pour l'installation d'une cour pénale internationale, dont l'Amérique fera également partie. Nous plaçons pour l'application des traités et chartes existants, notamment celle des Nations Unies.

Les Etats-Unis sont les victimes d'un acte de guerre. Ils peuvent dès lors invoquer l'article 51 de la charte de l'ONU pour une intervention militaire unilatérale, à condition de respecter l'obligation de signalement. Il ne fait aucun doute qu'ils agiront de la sorte, même si ce n'est pas par vengeance.

Nous espérons que le premier ministre et le ministre des Affaires étrangères s'attaqueront à la prolifération des armes ABC.

Hier, pour la première fois de son histoire, l'OTAN a marqué son accord sur l'application de l'article 5. Nous félicitons le premier ministre d'avoir obtenu ce résultat en dépit des oppositions auxquelles il s'est heurté au sein de sa propre coalition. Il eût été déplacé d'exprimer la moindre réserve. Nous espérons que le premier ministre et le ministre des Affaires étrangères pourront maintenir ce cap si des actions militaires devaient être entreprises.

Artikel 5 is duidelijk eens het van toepassing is verklaard. De vraag of wij solidair zijn met de Verenigde Staten is niet meer aan de orde. Ook als de VS unilateraal militair zou optreden, zijn wij politiek solidair. Wij pleiten voor een consequente, moedige en solidaire houding en zullen de eerste minister daarbij steunen.

01.05 Joëlle Milquet (PSC): Ik wil in de eerste plaats zeggen dat de PSC ten zeerste geschokt is door de gebeurtenissen en de getroffen families ons leedwezen betuigen. Dit is een historische gebeurtenis die de hele wereld treft.

Mijnheer de eerste minister, ik wil u meedelen dat de PSC de actie steunt die de regering al twee dagen lang voert, zowel op politiek als op diplomatiek vlak. Wij staan volledig achter het communiqué van de Europese Unie en achter alle voorstellen die worden geformuleerd, inzonderheid inzake het betrekken van de Verenigde Naties bij die kwestie, wat in onze ogen zeer belangrijk is.

Afgezien van de emoties, moeten de beleids mensen de situatie op een rationele manier analyseren en overwegen welke maatregelen dienen te worden genomen.

Het betreft een historische gebeurtenis, en wel om twee redenen. Ten eerste betreft het een aanval van een nooit geziene omvang, tegen een democratie die veel weg heeft van een misdaad tegen de menselijkheid.

Ten tweede is het de eerste keer dat men zich beroept op de in artikel 5 van het Verdrag van Washington opgenomen solidariteitsclausule, wat betekent dat concrete keuzes zullen moeten worden gemaakt op het stuk van de beveiliging tegen die terroristische acties, die niets gemeen hebben met wat men doorgaans onder een gewapend conflict verstaat.

Het is derhalve belangrijk dat de juridische termen met betrekking tot de toepassing van artikel 5 en van de NAVO-verklaring goed worden gepreciseerd, ook al werden terroristische acties in 1999 duidelijk vermeld bij de daden waarvoor de solidariteitsclausule moet gelden.

Wij wijzen erop dat men gewag heeft gemaakt van het principe van de wettige zelfverdediging, ook al betreft het een voorwaardelijke verklaring zolang niet is bewezen dat men hier te maken heeft met een aanval van een vreemde mogendheid.

Krachtens artikel 5 van het Noord-Atlantisch Verdrag behoudt de Raad van het Noord-Atlantisch

Une fois déclaré applicable, l'article 5 est clair. La question de notre solidarité avec les Nations Unies n'est plus à l'ordre du jour. Même si les Etats-Unis devaient opter en faveur d'une intervention militaire unilatérale, nous serions politiquement solidaires avec eux. Nous plaçons en faveur d'une attitude cohérente, courageuse et solidaire et appuyerons notre premier ministre en ce sens.

01.05 Joëlle Milquet (PSC): Je tiens, tout d'abord, à exprimer toute l'émotion du PSC et à adresser nos condoléances aux familles touchées. Nous assistons à un événement historique de portée planétaire.

Monsieur le premier ministre, je tiens à apporter le soutien du PSC à l'action que vous conduisez depuis deux jours, tant au niveau politique que diplomatique. Nous adhérons au communiqué de l'Union européenne et à toutes les propositions qui sont faites, tout particulièrement quant à l'implication des Nations Unies. Cette implication nous semble fort importante.

Au-delà de l'émotion, le politique doit analyser rationnellement la situation et envisager les mesures à prendre.

Il s'agit d'un événement historique pour une double raison. D'abord, l'ampleur de l'attaque contre la démocratie est sans précédent et l'apparente à un crime contre l'humanité.

Ensuite, pour la première fois, il a été fait appel à la clause de solidarité contenue dans l'article 5 du Traité de Washington, ce qui impliquera un choix concret en matière de sécurité contre cette attaque terroriste, qui échappe à l'acception commune que nous avons d'un complot armé.

Il est donc important de bien préciser les termes juridiques de l'application de l'article 5 et de la déclaration de l'OTAN, même si l'on a clairement inclus en 1999 le terrorisme dans les actes devant faire jouer la clause de solidarité.

Nous tenons à souligner le fait que l'on a invoqué le principe de la légitime défense, même si cette déclaration est conditionnelle tant qu'il n'est pas démontré que l'on est en présence de l'attaque d'un pays étranger.

L'article 5 du Traité de l'Atlantique Nord maintient une capacité d'appréciation intelligente au bénéfice

Bondgenootschap een gepaste du Conseil de l'Atlantique Nord.
beoordelingsbevoegdheid.

Dat sterkt ons vertrouwen met betrekking tot het gewicht dat u bij de toekomstige gesprekken in de schaal zal kunnen werpen. Wij verheugen er ons tevens over dat de Veiligheidsraad op de hoogte werd gebracht.

Wij beklemtonen het belang van het in acht nemen van de solidariteit, waarbij elke tegenstelling tussen het Noorden en het Zuiden moet worden voorkomen. In dat verband is het wenselijk dat onze steun tot een zo groot mogelijk aantal Westerse landen wordt uitgebreid.

Wij steunen u dan ook in uw strijd tegen het internationaal terrorisme, op alle niveaus. Het is derhalve noodzakelijk dat zoveel mogelijk werk wordt gemaakt van de rol van de Europese Unie op het stuk van de handhaving van de vrede.

01.06 Fientje Moerman (VLD): In naam van de VLD-fracties van Kamer en Senaat wil ik mijn medeleven aan alle slachtoffers en hun familieleden betuigen.

De reactie van de NAVO is niet meer dan logisch. We steunen dan ook de regering in haar standpunt. Het antwoord op deze terreur moet daden omhelzen, maar bij het formuleren van een antwoord mag niet overhaast tewerk gaan. Zoals minister Michel het zei, moet het antwoord vastberaden maar beheerst zijn.

Het zou verkeerd geweest zijn om de Verenigde Staten op dit moment in de kou te laten staan. Zij hebben ons steeds bijgestaan in tijden van nood. Wij moeten dit nu ook doen.

Klassieke militaire oplossingen zullen in dit geval niet volstaan. De voedingsbodem van het terrorisme moet worden weggenomen, maar wij moeten er ons ook tegen wapenen. Het verheugt me dat er een gezamenlijke politieke Europese verklaring komt en dat er concrete antwoorden zullen in geformuleerd worden. De samenwerking zal in een stroomversnelling komen. We kunnen dit enkel toejuichen.

01.07 Philippe Moureaux (PS): Ik heb het voorrecht het woord te mogen nemen namens een partij die vele ongelovigen telt, maar die ook christenen, joden en alsmaar meer moslims in haar rangen heeft. Zij reageerden allen met even grote verslagenheid toen zij vernamen welke dramatische gebeurtenissen zich in de Verenigde Staten hadden

Ceci renforce notre confiance quant au poids que vous pourrez avoir dans les discussions futures. De plus, nous nous réjouissons de voir que le Conseil de sécurité a été informé.

Ceci dit, nous soulignons l'importance du respect de la solidarité, tout en évitant tout clivage Nord-Sud. Dans cette optique, il est souhaitable d'élargir notre soutien à un maximum de pays occidentaux.

Nous vous encourageons donc dans votre lutte contre le terrorisme international, à tous les niveaux. Il convient dès lors de pouvoir investir au maximum dans le rôle de l'Union européenne pour maintenir la paix.

01.06 Fientje Moerman (VLD): Au nom des groupes VLD de la Chambre et du Sénat, je voudrais exprimer ma sympathie à l'égard de toutes les victimes et de leurs familles.

La réaction de l'OTAN est tout à fait logique et nous soutenons dès lors la prise de position du gouvernement. La réponse à cette terreur doit également être faite d'actes mais il faut éviter de verser dans la précipitation. Comme l'a dit le ministre Michel, la réponse doit être ferme mais maîtrisée.

Abandonner aujourd'hui les Etats-Unis à leur sort aurait été une erreur. Ils nous ont toujours porté assistance lorsque nous étions en danger. Aujourd'hui, nous devons agir de manière identique.

Cette fois, les solutions militaires classiques ne suffiront pas. S'il faut priver le terrorisme de son milieu nourricier, il faut également s'armer contre lui. Je me réjouis de l'annonce de la publication d'une déclaration politique européenne commune qui comportera des réponses concrètes. La coopération s'en trouvera renforcée. Nous ne pouvons que nous en réjouir.

01.07 Philippe Moureaux (PS): J'ai le privilège de parler au nom d'une formation qui compte de nombreux laïcs, mais aussi des chrétiens, des juifs et, de plus en plus, des musulmans. C'est dans une profonde unité de pensée que nous avons appris l'horreur qui a frappé les Etats-Unis et c'est dans une profonde unité de compassion que nous

afgespeeld en voelen allen even sterk mee met de Amerikaanse bevolking.

Onze solidariteit moet in concrete daden uitmonden. Ik mocht voor de eerste keer het ouderlijk huis verlaten toen ik vijf jaar oud was, bij de bevrijding van Brussel. Toen heb ik gezien hoezeer mijn vader opgelucht was dat hij niet langer in angst moest leven omdat wij enkele joodse vrienden hadden geholpen. Op dat ogenblik heb ik beseft hoe belangrijk vrijheid is en dat gevoel heb ik nog altijd.

Het lijkt geen twijfel dat de bevrijding in grote mate aan de Amerikaanse soldaten te danken was.

Wij denken aan het Amerikaanse volk dat het ons heeft mogelijk gemaakt in vrede te leven. Onze solidariteit moet dus uit het hart komen. Wij zijn immers niet vergeten welke rol dat volk heeft gespeeld en nog altijd speelt.

De socialisten keuren de actie van de regering volledig goed. U hebt blijk gegeven van een intelligentie van het hart en van een intelligentie zonder meer.

Zelfs al houdt de heer Eyskens niet van humanitaire hulp, ik ben van oordeel dat de steun die men via die hulp kan betuigen toch welke enkele obussen waard is (*Protest van de heer Eyskens*)

De naties die zijn gehecht aan de vrijheden moeten op deze schandelijke daden reageren.

Het klopt evenwel niet, zoals sommige oorlogszuchtigen denken, dat alles op die manier zal worden opgelost! Er is een fundamenteel probleem waarover wij moeten nadenken.

Wij aanvaarden niet dat wordt beweerd dat men alle Palestijnen zal vervolgen. Laten we ons beroepen op het humanisme dat de cultuur van ons oude continent kenmerkt. De daad die moet gesteld worden, mag geen daad van wraak zijn, maar een daad van gerechtigheid gericht tegen elke onrechtvaardigheid die op zich het terrorisme niet kan rechtvaardigen maar er al te vaak de voedingsbodem voor is.

Namens alle socialisten sluit ik mij aan bij de woorden van rouw en van medeleven voor de slachtoffers.

Van het leed dat wij voelen moeten wij uiteraard hier getuigenis afleggen maar evenzeer in onze gezinnen en samen met onze kinderen.

saluons le peuple américain.

Notre solidarité doit être une solidarité d'actes.

C'est à l'âge de cinq ans que j'ai pu sortir pour la première fois, à la Libération de Bruxelles, c'est à ce moment que j'ai vu mon père libéré de l'angoisse due au fait que nous avions aidé quelques amis juifs ; c'est à ce moment que j'ai pu vivre la liberté que je vis encore aujourd'hui.

Il est clair que les soldats américains avaient fait le plus gros du travail.

C'est au peuple américain que nous pensons, ce peuple qui nous a permis de vivre en paix. Notre solidarité doit donc être celle du cœur, en souvenir du rôle que ce peuple a joué et joue encore.

Les socialistes approuvent entièrement les actions du gouvernement. Vous avez eu l'intelligence du cœur et d'intelligence tout court.

Même si M. Eyskens n'aime pas l'aide humanitaire, j'estime que l'appui que l'on peut apporter via celle-ci vaut bien quelques obus. (*Protestations de M. Eyskens*)

Il faut que les nations attachées aux libertés réagissent face à ces ignominies.

Ne croyons pas pour autant, comme certains va-t-en-guerre, que tout sera ainsi réglé ! Il y a les problèmes de fond, auxquels il nous faudra réfléchir.

Nous ne pouvons accepter qu'on dise qu'on va pourchasser tous les Palestiniens. Ayons recours à cet humanisme, qui marque la culture de notre vieux continent, dans ce qui ne pourra être un acte de vengeance, mais devra être un acte de justice dirigé avant tout contre l'injustice qui ne peut justifier le terrorisme mais en est trop souvent le terrain.

Au nom de tous les socialistes, je m'associe aux paroles du deuil et aux pensées émues qui vont aux victimes.

Cette douleur que nous ressentons, nous devons, bien sûr, la témoigner ici, mais aussi au sein de nos familles et auprès de nos enfants.

01.08 Daniel Ducarme (PRL FDF MCC): De

01.08 Daniel Ducarme (PRL FDF MCC): Le

getuigenis van de heer Moureaux toont duidelijk aan dat wij nog altijd in de rouw zijn. Het leed is nog altijd duidelijk aanwezig, maar als beleidsmakers moeten wij de emoties overstijgen.

Wij staan vandaag tegenover terroristen en er is dus een vastberaden aanpak nodig. Wij moeten echter ook onze kalmte bewaren. Wij verheugen ons over de handelwijze van de regering. Het debat in het Europees Parlement is daarvan het beste bewijs. Wij moeten op de ingeslagen weg voortgaan. De hamvraag betreft echter de toepassing van artikel 5 van het Noord-Atlantisch Verdrag.

Wij zijn voorstander van een uitgesproken, totale en ondubbelzinnige solidariteit met de Verenigde Staten in het kader van de NAVO.

Wij bevinden ons nu in het "post-11 september – tijdperk" en die solidariteit houdt ook een engagement in. Wij hebben vertrouwen in de eerste minister en in de regering om werk te maken van die solidariteit, die tot doel heeft het terrorisme uit te roeien, vrede tot stand te brengen en de openbare veiligheid te garanderen.

Enkel de regering is in staat te oordelen welke middelen dienen te worden ingezet.

Ik wens ook dat België in het kader van het voorzitterschap van de Europese Unie, net als in Durban, een diplomatieke weg volgt die eigen is aan Europa en die moet zorgen voor het evenwicht waar de wereld nood aan heeft.

Een en ander houdt in dat beslissingen moeten worden genomen. Het mag evenwel niet zo zijn dat wij, afgaand op de verklaringen van sommigen, onder wie de heer Bin Laden, een onredelijk beleid zouden voeren. Wij moeten met gezond verstand ageren, zonder wie dan ook, en zeker niet de Arabische wereld, te diaboliseren.

Wij moeten de essentiële waarden veilig stellen en, met de enige bedoeling humanisme na te streven, de regering onze volledige steun geven.

01.09 Jef Tavernier (AGALEV-ECOLO): De dramatische beelden nopen tot een gevoel van solidariteit met de getroffen. Een emotioneel antwoord ligt voor de hand, maar de ministers riepen terecht op tot een koelbloedige analyse om een gepast antwoord te formuleren op deze nieuwe situatie, waarbij nagenoeg de hele wereld tegenover een beperkte groep terroristen komt te staan. Men heeft een gepast antwoord gezocht in artikel 5 van het NAVO-verdrag, dat in vijftig jaar nooit werd

témoignage de M. Moureaux montre bien que nous sommes toujours en deuil. La souffrance est toujours bien présente mais, en tant que politiques, nous devons dépasser l'émotion.

Nous sommes aujourd'hui face au terrorisme ; il faut de la détermination. Même si nous devons prendre une attitude calme. Nous nous réjouissons que le gouvernement ait agi ainsi. Le débat au Parlement européen en a été le témoin. Il faut poursuivre dans cette voie. La question essentielle qui se pose est l'application de l'article 5 du traité de l'Atlantique Nord.

Nous sommes favorables à une solidarité franche, totale et sans équivoque avec les États-Unis dans le cadre de l'OTAN.

Nous sommes dans l'«après» et cette solidarité signifie aussi «engagement». Nous faisons confiance au premier ministre et au gouvernement pour gérer cette solidarité dont l'objectif est d'anéantir le terrorisme, d'établir la paix et de garantir la sécurité publique.

Seul le gouvernement est apte à juger de ce qui doit être engagé.

Je souhaite que, dans le cadre de la présidence belge de l'Union européenne, la Belgique poursuive, comme à Durban, dans une voie diplomatique particulière à l'Europe, qui doit être la force d'équilibre dont le monde a besoin.

Cela implique des décisions. Il ne faudrait pas, cependant, qu'en fonction des déclarations des uns et des autres – notamment de M. Ben Laden – nous pratiquions une politique déraisonnée. Il nous faut du discernement, sans diabolisation de qui que ce soit, surtout pas du monde arabe.

Nous devons sauvegarder les valeurs fondamentales et, sans vouloir autre chose que l'humanisme, nous assurons le gouvernement de notre présence à ses côtés.

01.09 Jef Tavernier (AGALEV-ECOLO): Les images dramatiques que nous avons vues induisent chez nous un immense sentiment de solidarité avec les victimes. Une réaction émotionnelle est une évidence dans un tel contexte, mais les ministres ont appelé à juste titre à analyser la situation avec sang froid, de manière à pouvoir trouver une réponse appropriée à cette nouvelle situation, où c'est le monde entier pratiquement qui se trouve confronté à un petit groupe de terroristes. On a

toegepast.

Artikel 5 zelf formuleert een aantal voorwaarden: de NAVO-raad beslist, verantwoordelijkheden moeten duidelijk worden vastgesteld en elk land blijft een individueel beslissingsrecht behouden. Wij willen echter verder gaan dan een militair antwoord en steunen de minister van Buitenlandse Zaken die een politiek antwoord wil formuleren in EU-verband en ook de VN-Veiligheidsraad hierbij wil betrekken.

Het antwoord moet verschillende aspecten hebben. We moeten inderdaad de internationale rechtsregels in voege laten treden en een Internationaal Gerechtshof, maar we moeten evengoed kijken naar bijvoorbeeld de financieringskanalen van de terroristen. Terroristen staan nooit alleen. Daarom moeten we ook een antwoord op lange termijn kunnen geven dat zorgt voor een betere verdeling tussen rijk en arm, voor het respect voor de mensenrechten, voor de democratie en voor de bestrafing van de criminelen die misbruik maken van het onevenwicht tussen Noord en Zuid.

Wanneer het antwoord van de regering verschillende niveaus omhelst, krijgt het de volledige steun van de groenen.

01.10 Dirk Van der Maelen (SP): Misselijk. Zo voelde ik mij dinsdag, zo voel ik mij nog steeds wanneer ik aan de beelden terugdenk. In naam van wat of wie die mensen werden vermoord, weet ik nog steeds niet.

Er werd een zware slag toebedeeld aan de humanitaire waarden die de basis zijn onze samenleving. Het respect voor het leven, de meest elementaire menselijke waarde, werd zwaar geschonden. Daarom willen wij onze solidariteit uitdrukken met het Amerikaanse volk. Een solidariteit die door de NAVO gisteren op gepaste wijze werd uitgedrukt.

Ik ben blij dat ook de Russische federatie en China het terrorisme willen aanpakken, zodat we een breder front kunnen vormen in de bestrijding ervan, waardoor ons optreden efficiënter kan worden. Met een breder front kan ook een duidelijker signaal worden gegeven aan de terroristische groeperingen. De Vlaamse socialisten streefden steeds naar vrede en rechtvaardigheid. Alleen meer vrede en rechtvaardigheid kunnen de voedingsbodem van het terrorisme wegnemen. Met de VS, de NAVO-lidstaten en indien mogelijk

cherché une réponse appropriée dans les dispositions de l'article 5 du traité de l'OTAN, un article qui n'avait jamais été appliqué en 50 ans. Cet article 5 comporte un certain nombre de conditions: les décisions sont prises par le conseil de l'OTAN, les responsabilités doivent être clairement établies et chaque pays conserve un droit de décision individuel. Nous voulons aller au-delà d'une réponse militaire et nous soutenons le ministre des Affaires étrangères qui entend formuler une réponse politique dans le cadre de l'UE, tout en y associant le conseil de sécurité des Nations Unies.

La réponse doit revêtir différents aspects. Si nous devons, en effet, veiller à l'application des règles du droit international, nous devons également être attentifs aux canaux de financement des terroristes. Les terroristes ne sont jamais seuls. Dès lors, nous devons aussi mettre en œuvre des solutions à long terme pour assurer une meilleure répartition des ressources entre populations riches et pauvres, veiller à un plus grand respect des droits de l'homme et de la démocratie et réprimer les agissements des criminels qui exploitent les déséquilibres entre le nord et le sud.

Si la réponse du gouvernement embrasse ces différents aspects, elle emportera notre pleine adhésion.

01.10 Dirk Van der Maelen (SP): La nausée. Voilà l'impression que j'ai éprouvée mardi et que j'éprouve encore aujourd'hui au souvenir des images qui ont marqué cette journée. J'ignore toujours l'identité de celui ou de ceux qui ont assassiné tous ces gens.

Les valeurs humanitaires constituant le fondement de notre société ont été durement éprouvées. Le respect de la vie – la valeur humaine la plus élémentaire – a été gravement violé. Dès lors, nous entendons exprimer notre solidarité à l'égard du peuple américain. Une solidarité exprimée hier d'une manière tout à fait appropriée par l'OTAN.

Je me félicite de ce que la Fédération de Russie et la Chine aient exprimé la volonté de s'attaquer au terrorisme car nous pourrions ainsi constituer un plus large front pour nous opposer à ce dernier et notre action s'en trouvera renforcée. Un front plus large permettra également d'émettre un signal plus clair à l'intention des groupements terroristes. Les socialistes flamands ont toujours appelé de leurs vœux la paix et la justice qui seules peuvent extirper les racines du terrorisme. Nous souhaitons que soient entreprises avec les Etats-Unis, les états

andere staten willen we de gepaste acties ondernemen tegen de terroristische aanslagen van dinsdag 11 september.

01.11 Paul Galand (ECOLO-AGALEV): Er zijn geen woorden om die afgrijselijke aanslagen te beschrijven. In een democratie kan geweld niet als een geldig argument worden aanvaard.

Wij moeten koelbloedig blijven om elke oorlogsspiraal te voorkomen. Ook al koestert men zware verdenkingen tegen Bin Laden en Afghanistan, toch moet men de politieke optie laten primeren. De vijand is niet de islam of een welbepaalde natie, maar het terrorisme. De identiteit van de schuldigen of van hun handlangers staat nog niet vast. Als de betrokkenen zullen zijn geïdentificeerd, zullen de internationale verantwoordelijkheden moeten worden vastgesteld en zal doeltreffend moeten worden opgetreden tegen die terroristische netwerken en de geldwitwascircuits die hun van de nodige fondsen voorzien. De Europese Unie moet alsmaar meer werk maken van het zoeken naar de diepere oorzaken van de verdeeldheid onder de mensen en die oorzaken in een geest van vrede trachten weg te werken. Men moet streven naar een internationale rechtsorde. Wij feliciteren de minister van Buitenlandse Zaken met zijn standpunt en zijn koelbloedigheid. Wij hebben hier inderdaad niet te maken met een oorlogslogica, maar wel met een logica waarin daders van afgrijselijke misdaden tegen het internationaal recht en de democratie moeten worden gestraft.

01.12 Jurgen Ceder (VLAAMS BLOK): Het Vlaams Blok veroordeelt de laffe daden die tegen Amerika werden gericht. Wij bieden ons medeleven aan, aan alle Amerikanen.

Er kunnen nu twee paden bewandeld worden. Ten eerste moeten de daders opgespoord en bestraft of geëlimineerd worden. Een lange gerechtelijke procedure is geen noodzaak. Ten tweede is er het probleem van de collectieve veiligheid. Artikel 5 van het verdrag van de NAVO is van toepassing. Wij begrijpen niet waarom de premier daarover voorbehoud heeft gemaakt. Wij vinden dat hij zich daarover dient te verontschuldigen. Er zijn heel wat Europeanen onder de slachtoffers en Europa moet zijn positie in deze kwestie duidelijk maken.

De eerste minister maakte zonet duidelijk waar Europa staat: gedaan met de neutraliteit, wij moeten loyaal zijn met de VS en met de NAVO-lidstaten. Wij moeten landen die terroristen helpen als paria's behandelen en zorgen voor de gepaste militaire

membres de l'OTAN, et si possible d'autres états, les actions qui s'imposent contre les responsables des actes de terrorisme perpétrés le mardi 11 septembre.

01.11 Paul Galand (ECOLO-AGALEV): Les mots nous manquent pour décrire ces attentats odieux. La démocratie ne peut accepter que la violence soit un argument valable.

Notre sang-froid doit empêcher toute spirale de guerre. Même si des soupçons pèsent sur Ben Laden ainsi que sur l'Afghanistan, il faut rappeler que l'option politique doit rester l'option première. L'ennemi n'est pas l'Islam ou une nation, mais bien le terrorisme. Il n'y a pas de certitude quant à l'identité des coupables ou de leurs complices. Quand ils seront identifiés, il faudra établir les responsabilités internationales et lutter de façon efficace contre les réseaux terroristes et les circuits de blanchissement d'argent qui les alimentent. L'Union européenne doit s'investir de plus en plus dans la recherche des causes profondes des divisions dont souffre l'humanité et chercher à supprimer ces causes dans un esprit de paix. Il faut promouvoir une justice internationale. Félicitons le ministre des Affaires étrangères pour sa position et son appel au sang-froid. Nous ne sommes en effet pas dans une logique de guerre, mais bien dans une logique de punition des coupables d'actes horribles contre le droit international et la démocratie.

01.12 Jurgen Ceder (VLAAMS BLOK): Le Vlaams Blok condamne les actes abjects perpétrés contre les Etats-Unis. Nous présentons nos condoléances à tous les Américains.

Désormais, deux voies peuvent être suivies. Tout d'abord, il faut rechercher, punir ou éliminer les auteurs. Point n'est besoin d'une longue procédure devant les tribunaux. Ensuite, il faut se pencher sur le problème de la sécurité collective. L'article 5 du traité de l'OTAN s'applique en l'espèce. Nous ne comprenons pas à cet égard les réserves formulées par le premier ministre. Nous estimons qu'il doit présenter ses excuses. On compte de nombreux Européens parmi les victimes et l'Europe doit prendre clairement attitude.

Le premier ministre vient de faire comprendre clairement quelle était la position de l'Europe: plus question de neutralité, nous devons nous montrer loyaux à l'égard des Etats-Unis et des pays membres de l'OTAN. Nous devons traiter en parias

actie, zonder echter over te gaan tot massale bombardementen. Wel moeten we kortdaat optreden. Het Westen trad te lang op als neutrale bemiddelaar, geplaagd door zijn imperialistisch en kolonialistisch verleden.

Wij moeten nu kiezen voor de Westerse democratieën, duidelijk maken dat men eergisteren te ver is gegaan en alles doen om het internationale terrorisme van de kaart te vegen.

01.13 Ferdy Willems (VU&ID): Ik sluit me niet aan bij een pleidooi voor weerwraak. Ik pleit wel voor meer ontwikkelingssamenwerking. We moeten alle onrecht uit de wereld helpen, want uiteindelijk zal het zich tegen ons keren. Ik ben net terug uit Columbia, waar ik schrijnende toestanden heb waargenomen. Ook dit is een tragedie voor de mensheid. Meer nog, het is volgens mij de ware voedingsbodem van het terrorisme. En de financiële middelen die we daarvoor aanwenden, zijn beschamend laag en volledig ontoereikend. Ik roep op om daar eindelijk echt werk van te maken.

Ik wil er ook voor pleiten alle politieke middelen aan te wenden om de Palestijnse kwestie dichterbij een oplossing te brengen. Ik heb dit al eerder aangekaart en zal dat blijven doen. Ik hoop dat alle politieke partijen zich daarachter willen scharen. Zo zullen we het terrorisme uit de wereld helpen.

01.14 Sabine de Bethune (CVP): Ook ik wil ons medeleven en onze solidariteit betuigen. Wij willen een moedige verdediger zijn van de democratie en de humanistische waarden.

Deze crisis zal misschien leiden tot meer daadkracht om de grote waarden vorm te geven. De spiraal van geweld moet worden doorbroken en er moet ruimte zijn voor dialoog. België en de EU moeten daarbij een voortrekkersrol spelen. Er moet een betere internationale rechtsorde komen, met een operationeel Internationaal Gerechtshof. De internationale gemeenschap moet de kloof tussen Noord en Zuid dichten om de voedingsboden van het terrorisme weg te nemen. Er moet ook echt aan conflictpreventie worden gedaan en gewerkt aan respect voor de mensenrechten. De CVP pleit voor een goed bestuur, ook in onze manier om de georganiseerde misdaad aan te pakken. We moeten hier een efficiënt antwoord op geven.

les pays qui aident les terroristes et mener les actions militaires qui s'imposent, sans toutefois recourir à des bombardements massifs. Notre action doit cependant être ferme. Trop longtemps, les pays occidentaux se sont bornés à jouer un rôle de médiateur neutre, gênés qu'ils étaient par leur passé impérialiste et colonialiste.

Nous devons à présent faire le choix des démocraties occidentales, montrer clairement que l'on est allé trop loin hier et faire tout ce qui est en notre pouvoir pour annihiler le terrorisme international.

01.13 Ferdy Willems (VU&ID): Je ne me joindrai pas à l'appel à la vengeance, mais je plaiderai plutôt pour davantage de coopération au développement. Nous devons mettre fin à toutes les injustices dans le monde car, en définitive, elle se retourneront contre nous. Je rentre de Colombie où j'ai observé des situations affligeantes. Il s'agit également là d'une tragédie pour le monde. Plus encore: j'y vois le véritable levain du terrorisme. Les moyens financiers que nous fournissons sont honteusement faibles et totalement insuffisants. Je demande donc instamment qu'on s'occupe réellement de ce dossier.

Je plaide également pour que tout soit mis en œuvre pour résoudre la question palestinienne. J'ai déjà évoqué ce problème et je continuerai à le faire. J'espère que tous les partis politiques se joindront à mon appel. C'est ainsi que nous éradiquerons le terrorisme.

01.14 Sabine de Bethune (CVP): Nous souhaitons également exprimer notre sympathie vis-à-vis des victimes et manifester notre solidarité. Nous voulons être les défenseurs courageux de la démocratie et des valeurs humanistes.

Cette crise nous permettra peut-être de conférer une dimension concrète aux grandes valeurs de ce monde. Il faut briser la spirale de la violence et créer les conditions favorables au dialogue. La Belgique et l'UE se doivent de jouer un rôle de précurseurs dans ce domaine. Il faut oeuvrer en faveur d'un meilleur ordre juridique international, doté d'une cour de justice internationale opérationnelle. Il appartient à la communauté internationale de combler le fossé entre le Nord et le Sud, et de priver ainsi le terrorisme de son terreau nourricier. Il convient également de s'occuper réellement de la prévention des conflits et du respect des droits de l'homme. Le CVP préconise une politique efficace, y compris dans la manière de combattre le crime organisé. Il faut trouver dans ce cadre une réponse appropriée.

Ten slotte wil ik het hebben over de uitbarstingen van vreugde die we op bepaalde beelden konden zien. Het gaat hier duidelijk om een confrontatie tussen de democratie en het terrorisme. We moeten ons daarom blijven inzetten voor een multiculturele samenleving.

01.15 Patrick Vankrunkelsven (VU&ID): Ik sluit me aan bij al het medeleven. Onze steun en solidariteit met de VS is terecht. Het toepasselijk maken van artikel 5 was dan ook een logische daad. Toch maak ik graag enkele kanttekeningen.

Ik sluit me aan bij de vraag van minister Michel om de kalmte te bewaren. Als voorzitter van de Europese Unie spelen we daarbij een belangrijke rol.

Vele commentatoren vrezen de eenzijdige aandacht voor militaire actie. De gebeurtenissen tonen aan dat ons militair apparaat machteloos staat tegenover terrorisme. De voedingsbodem voor terroristische kamikaze-aanslagen moet worden weggenomen. Een eenzijdig militair signaal naar het Midden-Oosten zou de Noord-Zuid-tegenstelling enkel doen toenemen. Wij moeten dan ook streven naar meer rechtvaardigheid in de wereld.

01.16 Eerste minister Guy Verhofstadt (Nederlands): Dit belangrijk debat verliep sereen en unaniem. Meerderheid en oppositie wensen op solidaire wijze met de Amerikaanse bondgenoot op te treden tegen het terrorisme, op een evenwichtige wijze en op de verschillende internationale fora: NAVO, EU en VN.

(Frans) Ik verheug mij over de unanieme steun en de sereniteit waarvan tijdens deze vergadering blijkt werd gegeven, alsook over de steun voor het regeringsbeleid.

Ik preciseer dat de regering geen enkel voorbehoud heeft gemaakt met betrekking tot de NAVO.

Ik herhaal dat die aanvallen gericht zijn tegen ons open maatschappijmodel dat multicultureel, verdraagzaam en democratisch is.

Het verheugt mij dat eenieder van u hier duidelijk heeft gesteld die principes te huldigen.

(Frans) De regering wil op basis van deze solidariteit ervoor zorgen dat de Europese Unie als een unaniem geheel kan optreden. Wij moeten de problemen ethisch benaderen. Ik respecteer

Enfin, je voudrais évoquer les images de manifestations de joie que nous avons pu voir. Il s'agit clairement d'une confrontation entre la démocratie et le terrorisme. C'est la raison pour laquelle nous devons continuer à oeuvrer en faveur d'une société multiculturelle.

01.15 Patrick Vankrunkelsven (VU&ID): Je me rallie aux témoignages de sympathie exprimés à l'égard du peuple américain par les orateurs précédents. C'est à juste titre que nous avons offert notre appui et notre solidarité aux Etats-Unis. La déclaration d'application de l'article 5 constituait dès lors un acte logique. Je souhaiterais toutefois formuler quelques observations en marge de cette déclaration.

Avec le ministre Michel, je demande à chacun de conserver son calme. En sa qualité de président de l'Union européenne, notre pays joue un rôle important à cet égard.

De nombreux commentateurs craignent que l'on se focalise sur une riposte armée. Les événements de mardi ont démontré l'impuissance de l'appareil militaire face au terrorisme. Le terreau alimentant les attentats terroristes suicide doit être éliminé. L'envoi au Moyen Orient d'un signal militaire unilatéral ne ferait que renforcer les oppositions nord-sud. Dès lors, nous devons œuvrer en faveur d'une plus grande justice dans le monde.

01.16 Guy Verhofstadt, premier ministre: *(en néerlandais)* Ce débat important s'est déroulé dans un climat de sérénité et d'unanimité. Majorité et opposition souhaitent combattre le terrorisme aux côtés des Etats-Unis, à l'égard desquels ils expriment leur solidarité, de manière équilibrée et dans les différentes enceintes internationales que sont l'OTAN, l'Union européenne et les Nations Unies.

(En français): Je me félicite du soutien, de l'unanimité et de la sérénité exprimés lors de cette réunion, ainsi que de l'appui apporté à la politique du gouvernement.

Je précise que le gouvernement n'a émis aucune réserve quant à l'OTAN.

Cette attaque, je le répète, est dirigée contre nos sociétés ouvertes, c'est-à-dire multiculturelles, tolérantes et démocratiques.

Je me réjouis que tout le monde, ici, se réclame de ces principes.

(En français) Fort de cette solidarité, le gouvernement souhaite faire en sorte que l'Europe agisse comme un bloc unanime. Nous devons appréhender les problèmes sous l'angle éthique. Si

eenieders levensovertuiging, maar deze mag niet ten koste gaan van andere overtuigingen.

Ik roep iedereen op om zich aan te sluiten bij de Europese rouwdag van morgen en om om twaalf uur 's middags drie minuten stilte in acht te nemen, uit solidariteit met de slachtoffers en hun familie.

De vergadering wordt gesloten om 18.55 uur.

je suis respectueux des convictions de tous, j'estime qu'elle ne doivent pas s'exprimer au détriment de celles des autres.

J'invite chacun à s'associer à la journée de deuil qui a été décrétée demain en Europe et d'observer trois minutes de silence à midi, par solidarité avec les victimes et leurs proches.

La séance est levée à 18.55 heures.